Prečo sme sa vlastne rozhodli vytvoriť balet o Charliem Chaplinovi? A práve v roku 2019? Mohlo by to nejako pomôcť politickej atmosfére 21. storočia?

Náš dnešný svet sa akoby ocitol v zmätku a my sa meníme, aby sme držali krok s novými technológiami a hospodárskou neistotou. No nie je to nič nové. Charlie sa narodil o desať rokov skôr, než sa zrodilo 20. storočie, v ktorého osude boli zapísané dve svetové vojny, veľká hospodárska kríza i studená vojna.

Charlie Chaplin sa z chudobinca vydal do ulíc a londýnskych hudobných divadiel, aby sa len o pár rokov neskôr stal najslávnejším človekom sveta i najlepšie platenou filmovou hviezdou v Hollywoode. Jeho Tulák sa stal postavou ikonického smoliara, ktorý zázrakom dokázal ísť v ústrety západu slnka s vždy novou energiou a s neochvejným presvedčením, že nejako bolo, nejako bude.
Vo filmoch dokázal Tulák kopnúť Tyranov tam, kde slnko nesvieti, a svoje publikum donútil smiať sa im. Fašizmu ukázal dlhý nos filmom *Diktátor* – satirou na Hitlera a nacistov. Napriek tomu jeho záverečný prejav vo filme zasial semeno politických problémov, ktoré postihli Chaplinovu kariéru i rodinu v čase, keď v 50. rokoch minulého storočia opanoval Ameriku strach z komunizmu. Aj to mu vynieslo vykázanie z Ameriky, z krajiny, ktorá ho vytvorila a ktorá mu až o mnoho rokov neskôr dovolila vrátiť sa, len keď si mal prevziať dávno oneskoreného mimoriadneho Oscara „za neoceniteľný príspevok k filmu ako umeleckej formy storočia".
Jeho vynaliezavosť v novom filmovom priemysle vydláždila cestu k neutíchajúcej prítomnosti kamery v našom dnešnom živote – vo filme, v televízii a vôbec v digitálnej revolúcii všetkých médií.

Chaplin bol mím, imitátor, akrobat, tanečník, herec, režisér, producent, spisovateľ a hudobný skladateľ. Bol tu vždy pre ľudí a pre to, aby ich zabavil. Láskavosť a ľudskosť považoval za najdôležitejšie na svete. Miloval svoje publikum, ktorému venoval všetky svoje filmy.
Ak sa nám prostredníctvom tejto baletnej inscenácie podarí rozosmiať vás, rozplakať a dotknúť sa vášho srdca, potom sme dôstojne splnili svoj záväzok voči Charliemu Chaplinovi a jeho Tuláčikovi.

Patricia Doyle, režisérka

editoriál — obsah

1. EDITORIÁL
2 INFO/AKTUALITY
4 PREMIÉRA V BALETE
Tulák Chaplin
Výprava v rukách majstrov
8 BARYŠNIKOV
Tak, ako ho nepoznáme
9 JOSIF BRODSKIJ
Portrét básnika
12 PREMIÉRA V ČINOHRE
Ruské denníky
14 PREMIÉRA V ČINOHRE
Pohreb alebo svadba – čo skôr?
17 PRIPRAVUJEME
Hosťovanie režiséra Jana Klatu
18 BIELE VRANY V SND
23 SÚ MEDZI NAMI
Divadlo Zrakáč
24 ŠTVOREC
Z pohľadu scénografa
Juraja Kucháreka
26 NOVÁ DRÁMA/NEW DRAMA
15. ročník festivalu
27 *HUDOBNÉ SOIRÉE*
K storočnici Tibora Freša
a Bartolomeja Urbanca
28 *PRVOAPRÍLOVÉ GALA*
30 PREMIÉRA V OPERE
Rozprávka o šťastnom konci
34 BÁBÄTKÁ DO DLANE
O úspešnom *Galakoncerte*
pre život
36 POSOLSTVO
K Svetovému dňu divadla

Portál Slovenského národného divadla (vychádza od septembra 2012) — 99. divadelná sezóna 2018/2019 — SND je štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR — generálny riaditeľ SND Vladimír Antala — riaditeľ Činohry SND Michal Vajdička — riaditeľ Opery SND Rastislav Štúr — riaditeľ Baletu SND Jozef Dolinský ml. — riaditeľka Centra marketingu SND Henrieta Borowiecka **Redakcia** Izabela Pažitková (tlačová tajomníčka) — Darina Abrahámová, Miriam Kičiňová, Miro Dacho, Daniel Majling (činohra) — Martin Bendik, Pavol Smolík (opera) — Eva Gajdošová (balet) — Zuzana Barysz (marketing) — Inzercia Branislav Stanček tel. 02/204 72 252 Jazyková úprava Zuzana Konečná — Layout Barbora Šajgalíková — Grafická úprava Dana Michlíková — Foto na obálke Peter Brenkus z pripravovanej inscenácie Tulák Chaplin, zadná obálka Juraj Žilinčár Tlač Róbert Jurových – NIKARA — Náklad — 5 000 ks — Uzávierka tohto čísla 5. 3. 2019 — Nepredajné — ISSN 1339-5122
Adresa redakcie Portál SND, Pribinova 17, 819 01 Bratislava, tel. 02/204 72 107, e-mail portal@snd.sk

Rozlúčili sme sa s Antonom Kretom

So smútkom sme prijali správu o úmrtí teatrológa, prekladateľa a dlhoročného dramaturga Činohry SND Antona Kreta (* 10. 4. 1930 v Smižanoch, okres Spišská Nová Ves † 6. 2. 2019 v Bratislave). V roku 1955 absolvoval štúdium divadelnej vedy na VŠMU a vzápätí začínal ako dramaturg v Dedinskom divadle. V šesťdesiatych rokoch pôsobil na Povereníctve školstva a kultúry. V rokoch 1959 – 1963 a 1971 – 1991 bol dramaturgom Činohry SND. Túto prácu podporoval aj ako prekladateľ. Preložil vyše 150 hier, pri ich výbere pred propagandou a tendenčnosťou uprednostňoval kvalitu. Takto priviedol na slovenské javiská hry kvalitných dramatikov ako Michail Bulgakov, Alexander Vampilov, Alexander Geľman, Anatolij Efros či Savva Dangulov. Na svojej alma mater VŠMU pôsobil tiež ako externý pedagóg a navyše patril k prvým pedagógom aj novozaloženej Akadémie umení v Banskej Bystrici. V širokej slovenskej obci amatérskych divadelníkov bol známy ako metodik, porotca a dramaturg. V rokoch 1992 – 1996 bol šéfredaktorom časopisu *Javisko*. Bol editorom a autorom desiatok odborných publikácií a autorom rozhlasových hier.

Česť jeho pamiatke!

Nekrológ Divadelný ústav – krátené

Privítame Divadlo Csavar

Herec Tamás Gál nie je slovenským divákom neznámy. Účinkoval v SND v inscenácii *Sissi (úteky Alžbety Rakúskej)*, ale i v poetickej a zároveň politickej inscenácii *Stalo sa prvého septembra*. Je držiteľom ceny DOSKY za najlepší mužský herecký výkon v oceňovanej inscenácii Divadla Thália Szinház Košice *Otočka*.
Tamás Gál sa v marci predstaví u nás opäť v inscenácii *Scény z manželského života*, ktorá vznikla ako koprodukcia Petőfiho Divadla v Soproni a divadla Csavar.
Komorná inscenácia hry Ingmara Bergmana *Scény z manželského života* vznikla v réžii riaditeľa šopronského divadla Andrasa Patakiho a účinkujú v nej Tamás Gál a Szilvia Kiss.
Bergmanova sonda sleduje príbeh dvadsaťročného manželstva, v ktorom obaja protagonisti, prežívajú fázu rozpadu vzťahu i opätovné búrlivé stretávania, čo vedie k ďalším úvahám nad zmyslom a potenciálom tohto vzťahu. Aké je v ňom spolužitie muža a ženy, odhaľuje intímna a hlboká dráma, ktorú diváci poznajú aj z kultového filmu.
Predstavenie *Scény z manželského života* uvedieme v Štúdiu v novej budove SND 23. marca 2019 v maďarskom jazyku so slovenskými titulkami. *mk*

Charlie očami Jara Jeleneka

Súčasťou svetovej premiéry pôvodnej baletnej inscenácie *Tulák Chaplin*, ktorú v marci predstavia skladateľ Carl Davis a choreograf Daniel de Andrade, je aj výstava obrazov Jara Jeleneka s názvom *Charlie*.
Obrázky vytvorené kombinovanou technikou sú mozaikou smutno-smiešnych epizód z nášho života, bežných aj bizarných postáv a prostredí, ktoré spája s fotografiami Chaplina ako pozorovateľa či hlavného aktéra. Jaro Jelenek vníma svoju novú výstavu ako poctu výnimočnému umelcovi, ktorého humor a ľudskosť sú mu blízke a ktorého tvorbu sleduje od detstva. „Vďaka spomínanej významnej premiére som sa vrátil v spomienkach do detstva, do bratislavského kina Čas, kde sme ako deti v 50. rokoch zažívali neskutočné veci pri sledovaní ‚čaplinoviek'. Tak sme volali krátke grotesky Charlieho Chaplina – ale aj iných komikov tej doby" hovorí. Maliar vystavoval v Bratislave, Prahe, Brne, Mníchove a v iných mestách a svojou atmosférou sú mu familiárne známe práve divadelné priestory.
Na vernisáž výstavy s názvom *Charlie* vás pozývame v deň prvej premiéry 15. marca 2019 o 18.00 h vo foyer novej budovy SND. Inšpirujúce obrazy zachytávajúce Charlieho si môžete pozrieť do konca apríla. *eg*

Foto Matúš Oľha

Tamás Gál, Szilvia Kiss
Foto archív Divadla Csavar

Così fan tutte sa vracia

Nevšedná komédia Wolfganga Amadea Mozarta *Così fan tutte* patrí medzi skvosty opernej literatúry. Komická opera u salzburského majstra nie je len o bezstarostnom smiechu a zábave. Lebo podľa Mozarta nie každá hra sa musí vždy skončiť tak, ako si to predstavujeme, i keď sa na prvý pohľad zdá, že celý život je len jeden veľký neviazaný žúr. Don Alfonso vyprovokuje dva zaľúbené páry k rafinovanej hre. V stávke je vernosť žien, ale – aby sme boli úprimní – aj vernosť mužov. Ako to dopadne, kto a či vôbec niekto v tejto zamotanej hre zostane verný, sa dozviete už 14. a 21. marca, keď sa na javisko historickej budovy SND vráti zaujímavá inscenácia poľského režiséra Marka Weissa. Pod taktovkou dirigenta Petra Valentoviča sa predstavia poprední sólisti a hostia Opery SND Jana Šrejma Kačírková, Eva Hornyáková, Denisa Hamarová, Monika Fabianová, Daniel Čapkovič, Aleš Jenis, Martin Gyimesi, Juraj Hollý, Andrea Vizvári a Jozef Benci.

mb

Daniel Čapkovič, Denisa Hamarová
Foto Pavol Breier

Blahoželáme jubilantom

Gustáv Beláček (28. 2. 1969) má v repertoári najvýznamnejšie basové úlohy. Je tiež držiteľom ceny nemeckého časopisu Opernwelt (1993), udeľovanej v rámci Medzinárodnej speváckej súťaže Belvedere vo Viedni. Nahrávka Dvořákovho Rekviem, ktorú realizoval s New Jersey Symphony Orchestra pre firmu Delos Label, bola ocenená (2001) americkou Grammy. V roku 2008 prevzal v Miláne prestížnu cenu nadácie Gabardi za interpretáciu diel Mozarta a Rossiniho.

Tenorista **Ivan Ožvát** (2. 3. 1959) už počas štúdií na VŠMU pohostinsky vystupoval na našej prvej opernej scéne a vytvoril tu desiatky zaujímavých postáv. Niekoľko rokov pôsobil ako sólista Novej scény, venuje sa intenzívne aj koncertnej činnosti. Účinkoval takmer vo všetkých európskych krajinách i v zámorí na rôznych operných a operetných medzinárodných festivaloch.

Gustáv Beláček

Sopranistka **Eva Šeniglová** (6. 3. 1959), absolventka VŠMU, finalistka a laureátka významných speváckych súťaží Mikuláša Schneidra-Trnavského (Trnava), Antonína Dvořáka (Karlove Vary), W. A. Mozarta (Praha) a ďalších. Absolvovala stáž na prestížnej Accademii Musicale Chigiana v Siene (Taliansko). Istý čas bola sólistkou Komornej opery v Bratislave a od roku 1990 prijala angažmán do Opery SND, kde naštudovala široký sopránový repertoár. Popri javiskových a koncertných vystúpeniach pôsobí aj pedagogicky na Konzervatóriu v Bratislave.

Eva Šeniglová

Ivan Ožvát

Hľadá sa editor

Už šiestu divadelnú sezónu sa vám dostáva do rúk náš Portál - mesačník, v ktorom vás radi informujeme o tom, čo chystajú umelecké súbory, o osobnostiach, ktoré pôsobia v SND, o divadelnom dianí. Na tvorbe participujú dramaturgovia, režiséri, scenáristi, herci – jednoducho tvorcovia, ktorých poznáte z divadelných dosiek, ale aj tí, ktorí sú v zákulisí a bez ktorých by sa žiadne divadelné predstavenie nemohlo začať. Obraciame sa na potenciálnych záujemcov z radov novinárov, ktorí by mali záujem príspevky do Portálu v súčinnosti s našimi divadelníkmi nielen koordinovať, ale prinášať aj nové nápady a impulzy. Podrobnosti nájdete na stránke www.snd.sk (aktuality).

Výprava na Tuláka Chaplina

Tvorcovia Carl Davis, Daniel de Andrade, Mark Bailey, Patricia Doyle už čoskoro predstavia novú pôvodnú baletnú inscenáciu *Tulák Chaplin*. Svetová premiéra nového baletu ako pocta geniálnemu umelcovi sa koná pod záštitou celosvetovej oslavy 130. výročia jeho narodenia v spolupráci s agentúrou Roy Export. (Agentúra so sídlom v Paríži vlastní všetky Chaplinove archívy – filmy, dokumenty a fotografie z Chaplinových filmových ateliérov i zo súkromného života – s cieľom uchovávať jeho dedičstvo.)

Tých, ktorí spoluvytvárajú toto dielo, je však omnoho viac. Ich vklad do inscenácie sa meria tisíckami hodín tvorivej práce s dôrazom na každý detail. Mám na mysli majstrov z Umelecko-dekoračných dielní SND, ľudí zo scénickej aj z kostýmovej výroby, konštruktérov, maliarov, stolárov, vlásenkárov, patinérov, majstrov obuvníkov, šperkárov a mnoho ďalších.

Eva Somogyiová, obuvníčka

Lucia Lászlová, patinérka

V krajčírskej dielni nad návrhmi Marka Baileyho
Karolína Kamenská, Renáta Haviarová, Mária Javorková, Viola Kafúnová, Iveta Baloghová

Autorom výpravy k *Chaplinovi* je významný anglický scénograf Mark Bailey, ktorého rukopis mohli naši diváci obdivovať už v inscenácii *Nižinskij – boh tanca*.

Podľa slov vedúcej kostýmovej výroby Kataríny Čaneckej je *Tulák Chaplin* inscenácia s najväčšou kostýmovou výpravou v histórii Baletu SND. „Na výrobe kostýmov, parochní a doplnkov robíme už od začiatku sezóny. Počet kostýmov sa vyšplhal na štyristo, čo je tretina všetkých kostýmov, ktoré v dielňach vyrobíme pre všetky tri súbory za rok.

Foto Peter Brenkus

balet

Carl Davis, Daniel de Andrade
Tulák Chaplin

Choreografia a réžia Daniel de Andrade
Libreto Daniel de Andrade, Carl Davis
Hudba, hudobné naštudovanie Carl Davis
Dirigenti Carl Davis, Dušan Štefánek
Scéna a kostýmy Mark Bailey
Režisérka dramatických výkonov Patricia Doyle
Účinkujú sólisti a zbor Baletu SND,
orchester Opery SND,
žiaci Tanečného konzervatória
Evy Jaczovej v Bratislave

Premiéra 15. a 16. marca 2019 o 19.00 h
nová budova SND | Sála opery a baletu

Predstavenie uvádzame s povolením
Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™
© Bubbles Incorporated S.A. Hudobné skladby
od Charlesa Chaplina licenčne zabezpečené
©Copyright Bourne Co. Bourne Co. Music
Publishers. Všetky práva vyhradené.

Výnimočnosť celého procesu vyplýva aj z toho, že kostýmy mapujú takmer storočné obdobie, vývoj módnej kultúry. Kostýmy zahŕňajú množstvo rôznorodých odevov, civilných aj divadelných, ide o uniformy, fraky, žakety, večerné róby, oblečenie pre deti, k tomu množstvo parochní a doplnkov. Scénograf Mark Bailey cituje divadelné a filmové kostýmy tej doby, v inscenácii sú kostýmy z Chaplinových filmov, baletné kostýmy, baleríny. Je to výtvarník, ktorý presne vie, čo chce, nekompromisne trvá na každom detaile či materiáli, je to skutočný profesionál," dodáva Katarína Čanecká.

Zuzana Lintnerová

Sumire Shojima, Ilinca Ducin, Mark Bailey

Viacheslav Kruť na skúške kostýmu

Rovnakou výzvou bola aj realizácia návrhu Baileyho scény. Od začiatku pri návrhoch a výrobe stála konštruktérka Ingrid Vargová. „Výroba scény pre *Tuláka Chaplina* bola v niečom prelomová. Nielen z pohľadu množstva dekorácií, scénických prvkov a premien, ale aj z pohľadu kreatívneho a inovatívneho riešenia scény. Výtvarník mal v návrhoch premyslené jednotlivé detaily s dôrazom na multifunkčnosť každej z dekorácií. Pre nás to znamenalo vyrobiť každý prvok dekorácie tak, aby sa mohol využívať viackrát, bol funkčný z každej strany – napríklad z jednej ako filmový ateliér a z druhej celkom iný priestor. Tiež sme museli dômyselne vyriešiť technológiu množstva a rýchlosti premien. Tie sa na javisku dejú takmer ako vo filme, strihovo," hovorí na margo výroby scény Ingrid Vargová.

pripravila Eva Gajdošová,
dramaturgička Baletu SND
Foto Juraj Žilinčár

Michail Baryšnikov

Tak, ako ho nepoznáte

„Michaila Baryšnikova už v mladosti hlboko zasiahla poézia Brodského, zobrazujúca veľké motívy – život, prírodu, lásku, smrť. Baryšnikov a básnik boli blízkymi priateľmi, obaja začali v 70. rokoch minulého storočia nový život v New Yorku. V inscenácii sa Baryšnikov pokúša prevteliť do Brodského, hlas Baryšnikova sa preplieta s hlasom Brodského z nahrávky. V predstaveniach sa Brodského poézia mení na pohyb. B*rodsky/Baryshnikov* je hĺbavou meditáciou o živote spisovateľa a jeho odkazu."

Jennifer Krasinski
„Big Words"
www.artforum.com

Foto Janis Deinats

„Baryšnikovov hlas je krásny. Plný a jemný. A ako ho vnímame od začiatku jeho americkej kariéry, je to herec obrovskej hĺbky. V tomto diele je tiež vynikajúcim mímom – raz flutterovým motýľom, raz hercom kabuki, inokedy mužom v desivom uchopení smrti. Neviem posúdiť jeho prínos k vytvoreniu obrazu ruského básnika Brodského, ale môžem ho s istotou zaradiť do kategórie najväčších umelcov, ktorí dokonale ovládajú svoje majstrovstvo, akými sú Charlie Chaplin, tiež vynikajúci herec, tanečník a mím, Martha Graham, Maria Callas či Lillian Gish. Všetci sa stali vďaka svojmu umeniu nesmrteľní."

Robert Gottlieb
„Even When He's Not Dancing, Baryshnikov Steals the Show"

Balet SND uvádza exkluzívne hosťovanie ikony svetového tanca Michaila Baryšnikova. Predstaví sa – historicky po prvý raz na Slovensku – v sólovej inscenácii BRODSKY/BARYSHNIKOV.
Dielo je emocionálnou cestou do sveta poézie ruského básnika, nositeľa Nobelovej ceny Josifa Brodského, v réžii Alvisa Hermanisa.

„Skvelý tanečník, akým Baryšnikov vždy bol, tentoraz recituje verše Brodského a jeho verbálny prejav a narábanie s jazykom je tou najpôsobivejšou vecou v tejto inscenácii, aj pre tých, ktorí to nečakali."

Joan Acocella „A Ghost Story"
www.nybooks.com

BRODSKY/BARYSHNIKOV
Réžia Alvis Hermanis
Výprava Kristīne Jurjāne
Svetelný dizajn Gleb Filštinskij
Zvuk Oļegs Novikovs
Svetlá Lauris Johansons
Video Ineta Sipunova
Hudba Jim Wilson, Kārlis Tone
Účinkuje Michail Baryšnikov

Predstavenia 20. a 21. marca 2019 o 19.00 h
nová budova SND | Sála opery a baletu

pripravila Eva Gajdošová,
dramaturgička Baletu SND

Josif Brodskij

Ľudská bytosť sa utvára z toho, čo miluje

„Môj národ nepotrebuje moje telo, ale moja duša sa mu ešte zíde," napísal básnik Josif Brodskij v liste Leonidovi Brežnevovi, keď v roku 1972 musel pod nátlakom ideologickej moci požiadať o „vycestovanie" zo Sovietskeho zväzu.

Josif Brodskij vo svojej pracovni

Je známa jeho fotografia urobená priateľmi na rozlúčku, ktorá zachytáva Brodského, ako pred odchodom sedí na neveľkom cestovnom kufri. Bezradný úsmev. Nepatril medzi tých, ktorý túžili po emigrácii...

Zbožňoval rodný Leningrad, bol ním uhranutý, precestoval polovicu Ruska, bezmedzne miloval ruský jazyk, ktorého živel poézie povýšil na svoje poslanie. Uchopil životný pocit povojnovej generácie, ktorej sa už začínal protiviť zhora diktovaný kolektivizmus a nachádzala odpovede v individualizme. Po sociálnej revolúcii prahla po evolúcii ducha.

Citlivý skeptik Brodskij navracal svojou tvorbou sebaúctu čitateľom, ubíjaných okolnosťami nedôstojného života v neslobode.

> Výhrady, že poézia je ťažká, temná, hermetická, nehovoria o stave poézie, ale o tom, na akom nízkom evolučnom stupni zamrzla spoločnosť.

Josif Brodskij s manželkou Mariou Sozzani

Keď tridsaťdvaročný básnik vystúpil na letisku vo Viedni, tušil, že sa už do Ruska nikdy nevráti. No neveril, že sa už nikdy nestretne so svojimi rodičmi. Sovieti im nedovolili, aby navštívili syna v USA, kde prežil posledných 22 rokov svojho života. Nežiaduceho básnika zas nepustili do ZSSR na pohreb matky ani otca...
Po tom všetkom Josif Brodskij nechcel navštíviť Rusko ani po zmene režimu.
„Iba more sa vie pozrieť do tváre neba," napísal Brodskij. Morský živel ho fascinoval od mala. Vyrastal neďaleko nábrežia Nevy, ústiacej do Baltiku, žil v New Yorku pri Hudsonovom zálive a miloval mediteránne Benátky. Benátkam, svojmu „stratenému Peterburgu na Stredozemnom mori" zasvätil prózu *Vodoznaky*. Rodnému mestu na Neve a rodičom zase esej *Jeden a pol izby*. Slovenské preklady jeho esejí sa doteraz nedostali do pozornosti našich vydavateľov, hoci existujúce české preklady nikoho nenechajú na pochybách, že ide o skutočné literárne poklady.

Josif Brodskij napísal prvé básne ako šestnásťročný, ale zo spoločenských noriem, ktoré nebral na vedomie po celý život, vybočil už skôr. Zo základnej školy odišiel v 8. triede, pracoval ako sústružník pri výrobe kompresorov, bol nosičom a robotníkom v geologických expedíciách, zametačom, napokon sa živil honorármi za preklady. V roku 1963 ho však na ulici zatkli za „príživníctvo", lebo jeho príjem na základné prežitie údajne nebol dostatočný. Vtedy už 23-ročný básnik bol autorom štyroch zväzkov básní, ktoré kolovali s požehnaním Anny Achmatovovej v ruskom literárnom undergrounde. Brodskému však nešlo o politickú angažovanosť. Nebol disident. Napriek tomu ho na päť rokov odsúdili do vyhnanstva v stratenom kolchoze. Strávil tam viac ako rok, keď ho Brežnev pod tlakom medzinárodnej verejnosti amnestoval.

Josif Brodskij slúžil vlastnej koncepcii jazyka. Považoval ho za substanciu vedomia ľudstva, ktorá je vo svojich možnostiach neobmedzená. Svojich amerických študentov na Michiganskej univerzite učil, že človek je vytvorený z toho, čo prečítal. Ľudská bytosť sa podľa básnika utvára z toho, čo miluje. A poézia je milenka bez konkurencie.
Keď v roku 1987 získal Nobelovu cenu za literatúru, vo svojej prednáške povedal: „Dnes je moderné tvrdiť, že spisovatelia či básnici by mali hovoriť jazykom ulice, tlupy. Iba ak sa rozhodneme, že sa ‚sapiens' musí zastaviť vo svojom vývoji, má literatúra hovoriť jazykom ľudu. V opačnom prípade ľud musí hovoriť jazykom literatúry." Podobne ako Nabokov sa dokázal zžiť aj s anglickým jazykom, v ktorom písal rovnako majstrovsky ako po rusky. Cítil sa ruským básnikom a esejistom píšucím v angličtine.

Jeho veta, že sa ešte Rusku môže zísť, sa naplnila. Keď sa mu 28. januára 1996 zastavilo choré srdce (deň predtým ešte stihol telefonicky zablahoželať k narodeninám svojmu priateľovi Michailovi Baryšnikovovi...), ruské noviny vospolok písali, že „zapadlo slnko ruskej literatúry". Vznikla verejná petícia, ktorá žiadala, aby bol básnik pochovaný v Petrohrade. Roduverná verejnosť dokonca škandalizovala vôľu vdovy Marie Brodskej, aby bol básnik pochovaný v Taliansku.

Josif Brodskij, Michail Baryšnikov
New York (1985)
Foto Leonid Lubjanickij

Dnes je náhrobný kameň s menom Josifa Brodského v blízkosti Igora Stravinského, Sergeja Ďagileva či Gustava Mahlera na slávnom cintoríne mesta Benátky na ostrove San Michele.

Už v raných básňach Josifa Brodského znepokojuje „rýchly pohyb času". Sprevádzala ho akási únava a predtucha skorého odchodu, ale nikdy neprestal zachytávať jas hviezd i duše, svedectvá lásky...

Tvrdil, že „svet sa už pravdepodobne zachrániť nedá, ale jednotlivý človek určite áno". Podľa básnika totiž jedine krása utvára mravnú silu, ktorá dokáže čeliť neslobode.

Bol občanom USA, aj sa ním cítil. Už ako slávny nobelista vystúpil s prednáškou nazvanou *Neskromný návrh* v Kongresovej knižnici USA v októbri 1991, na ktorej povedal: „Demokracia bez vzdelanosti je v lepšom prípade policajtmi stráženou džungľou s jediným básnikom – v pozícii Tarzana. Poézia si nedokáže poradiť s biedou, ale dokáže zatriasť s nevedomosťou. Je jediným prostriedkom proti zosuroveniu ľudského srdca... Neviem naozaj, čo je horšie: páliť knihy alebo ich nečítať, pretože... neznepokojuje ma ani tak osud kultúry, veľkých či malých poetických diel, ako človek, ktorý sa nedokáže adekvátne vyjadriť, a preto sa utieka k činom. A také činy sú ohraničené svalstvom, silou, násilím, obracia sa teda k zbraniam tam, kde by pomohli epitetá."

Tina Čorná, publicistka

balet

... Život, darovaný kôň,
ktorému nepozeraj na zuby,
ich cerí pri každom stretnutí. To svedčí:
z celého človeka, keď smrť ho obstúpi,
vám zostane tu časť reči. Len časť reči.

(Časť reči, 1975 76,
preklad Ján Štrasser)

... Čo mám povedať o živote?
Že ho nebol malý
kus. Len s trápením je moje
srdce solidárne.
No kým mi hlinou nezapchali
ústa, z nich iba vďaka zaznie.

(... Nie divé zviera...
24. máj 1980,
preklad Ján Štrasser)

Ruské denníky

Čo robiť, keďsa vzdelanie, po ktorom človek celý život túži, stane biľagom? Keď sa vedomosti stanú nástrojom ovládania a utláčania? Keďje človek podozrivý už len tým, že nosí okuliare? Čo robiť, keďsa vulgárnosť masy stane cnosťou, nevedomosť nevinnosťou a brutalita „spravodlivým hnevom"? Dokáže sa vzdelanosť a kultúrnosť ubrániť a obhájiť si svoje postavenie?

Na čítacej skúške pripravovanej inscenácie Ruské denníky Daniel Majling, Peter Čanecký, Roman Polák
Foto Ivan Ölvecký

Rachmanovovej denníky zobrazujú osudy mladého, po vzdelaní túžiaceho dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku. Sú nesmierne silným, autentickým a sugestívnym rozprávaním o dobe, ktorá sa vymkla z kĺbov, rozprávaním desivým, no zároveň i hlbokým, odkrývajúcim najtemnejšie zákutia ľudskej duše.

O dobe, ktorú reflektuje inscenácia *Ruské denníky* v dramatizácii a réžii Romana Poláka, hovorí historik Juraj Benko.

Viacerí autori tvrdia, že demokracia nemala v roku 1917 v Rusku šancu, pretože Rusko nebolo na parlamentarizmus pripravené, že v ruskej duši bola dokonca odjakživa prítomná potreba despotu, ktorý vládne ľuďom tvrdou rukou. Je to naozaj tak?

Rusko sa na prelome 19. a 20. storočia nachádzalo z hľadiska svojho vývoja niekde celkom inde ako západná, a dokonca aj stredná Európa. Bola to polofeudálna veľmoc so stredovekými prežitkami, modernizačne zaostalá, so silným postavením cirkvi. Industrializácia, ktorá na Západe silne akcelerovala aj politické premeny, bola v plienkach, a z veľkej miery jej rozvoj bol poháňaný zo strany štátu a s masívnou pomocou zahraničného kapitálu. Do takejto pôdy sa ťažko sadili politické idey, ktoré vznikli v celkom iných podmienkach. Nerád by som skĺzaval k pojmom ako „ruská duša" a k ďalším skôr mystifikujúcim ako vysvetľujúcim pojmom, no pravda je, že počas stáročí vznikol vo veľmi svojráznych ruských podmienkach celkom iný vzťah obyvateľstva k vrchnosti, autorite štátu, či k hodnotám, ktoré začal preferovať Západ – ako individualizmus, podnikavosť, súkromné vlastníctvo a podobne.

Situácia v Rusku bola teda odlišná od situácie na Západe. Bola však aj automaticky nepriaznivejšia pre presadzovanie liberálnejšieho zriadenia? Jozefovi II. sa napríklad podarilo presadiť veľkú časť toho, o čo usilovala Francúzska revolúcia bez toho, aby pre to tiekla krv. Mohlo byť v tomto zmysle za istých okolností Rusko s nejakým osvieteným Petrom II. na tom s pokrokom lepšie než Európa?

> „Postrieľame vás ako psy, aj s vašimi bielymi golierikmi, vy svine inteligentné.

Je to krásna predstava, že všetky tie pnutia, tlaky, konflikty a straty rovnováhy, ktoré neustále vývoj spoločnosti generuje, by mohli preklenúť osvietení vládcovia predvídavými rozhodnutiami. No myslím, že je ťažké v dejinách stavať na individuálne predpoklady a osvietenosť panovníkov. Je pravda, že o niektorých sa dá tvrdiť, že svojím spôsobom predbehli dobu. Peter Veľký sa nadchol Európou a inšpiroval sa ňou, aby povzniesol Rusko – ale predovšetkým Rusko ako

impérium – a v tomto smere prekročil tieň predchodcov. Katarína Veľká alebo Jozef II. radi načúvali osvietencom, no ich záujmom bolo predovšetkým vybudovanie efektívnej absolutistickej monarchie. O elitách, ako aj o iných vrstvách spoločnosti vo všeobecnosti platí, že si chránia predovšetkým vlastné záujmy, ktoré rady považujú za záujmy celej spoločnosti, aj keď niekedy motyka vystrelí a boháč rozdá majetok chudobe, monarcha sa vzdá časti absolútnej moci a aristokrat povedzme bojuje za všeobecné volebné právo. Viaceré z osvietenských reforiem Jozefa II., ktoré katolícka hierarchia a šľachta poväčšine odmietala, zrušil už jeho nástupca. Nebola na ne ešte vhodná doba. Trvalejšie a nezvratnejšie zmeny vo fungovaní režimov vyvolávajú až silnejšie spoločenské tlaky a predovšetkým predchádzajúce zmeny na úrovni dlhodobejších spoločenských štruktúr.

Témou aktuálnej divadelnej sezóny, v ktorej uvádzame aj Ruské denníky, je vzdelanie – jeho význam pre spoločnosť, jeho úloha, ale aj jeho limity. Dokážu intelektuáli zvrátiť deštrukčné trendy v spoločnosti? Je to v ich moci?
Myslím, že netreba váhu intelektuálov v spoločnosti preceňovať – v tom zmysle, že môžu svojimi knihami, esejami, novinovými komentármi a varovaniami zvrátiť deštruktívne trendy v spoločnosti.

Ale predsa, keď zomrel Dostojevskij, na jeho pohrebe sa zúčastnilo 60 000 ľudí. Bol nesmierne populárny. V *Besoch* veľmi explicitne rozoberal následky prudkého výbuchu ideologického násilia a násilníckej podstaty davu. Je dosť depresívne, že ani popkultúra vytváraná spisovateľom, ktorého celý národ uznáva, nemá žiadny dosah na myslenie toho národa.
Na koho to malo pôsobiť ako varovanie, z tých, ktorí v Rusku po roku 1917 zvíťazili? Ľavicová inteligencia ho príliš nebrala, hoci uznávala jeho literárnu veľkosť. Pre mnohých z nich bol stúpencom tmárstva a cárskeho režimu. Pre Lenina predstavovali *Besy* reakčné dielo. Tie kritizované masy, ktoré sa podieľali na bolševickej revolúcii, pochádzajúce z vidieka, boli naopak žalostne nevzdelané a negramotné, takže sa Dostojevským ani iným literárnym odkazom príliš nezaoberali.

Paradoxne, po revolúcii bol antirevolucionár Dostojevskij opäť vydávaný, dokonca bez cenzúry, a v roku 1918 mu bol v Moskve odhalený pomník. Úplnou ironiou osudu, a do istej miery aj odpoveďou na to, aký je osud slov v turbulentných časoch, bol sprievodný prejav predstaviteľa miestneho sovietu. Dostojevského označil za proroka revolúcie a hlas povstania proti buržoázii. Aj potom komunisti vyzdvihovali *Besy* ako proroctvo bez toho, aby si priznali, že je to kniha najmä o nich.
Mimochodom, aj sám Lenin a kopa európskych radikálov boli dosť depresívni, keď videli, ako málo sa chcel ruský či iný robotník na prelome 19. a 20. storočia riadiť ich „písmom svätým". A to napriek intenzívnemu politickému aktivizmu. Lenin si z podobných skúseností zobral ponaučenie. Odmietol predstavu, že robotníci môžu dospieť k pochopeniu svojich najvlastnejších záujmov postupne, osvetou a sami od seba. Miesto toho hlásal, že sa majú viesť revolučnou, vojensky disciplinovanou stranou, ktorá vie, čo je pre nich najlepšie a stavil skôr na rýchlu politickú mobilizáciu a propagandu. To sa mu vyplatilo – ale až v najhlbšej politickej, spoločenskej i ekonomickej kríze Ruska, v roku 1917.

Orlando Figes v knihe *Lidská tragedie* píše, že jednou z hlavných príčin krvavých udalostí počas revolúcie bola skutočnosť, že ruská inteligencia chcela imitovať európsky kultúrny svet, no myšlienky, ktoré boli do Ruska importované z Európy, zmrazili do nespochybniteľných dogiem. Chýbal im vraj európsky pluralizmus, ktorý by zabránil tomu, aby sa niečo stalo absolútnou pravdou. Súhlasíte s týmto vysvetlením?
Konzervatívny a polofeudálny režim sa urputne bránil zmenám a dlho vytláčal oponentov mimo politického života a do podzemia. Tieto neprajné podmienky výrazne formovali oponentov režimu, ich politickú kultúru, myslenie aj konanie. Tradičným revolučným modelom už od polovice 19. storočia, na rozdiel od politicky modernizujúcej sa Európy, kde vznikali aj v mene boja za práva ľudu masové strany, bola malá, konšpiratívna organizácia zameraná na oslobodeniu ľudu. Model sa veľmi nemenil, postupne sa menili ideológie, ku ktorým inklinovali. Marxizmus bol jednou z nich. Bez ohľadu na to, či revoluční intelektuáli patrili k socialistom, populistom, anarchistom alebo iným prúdom, v stave istej bezmocnosti a uzavretosti bujnela sektárska mentalita, sklony k prehnanému ideologizovaniu všetkých stránok reality, intolerancia k názoru oponentov a nakoniec i sklony k násiliu ako forma politického aktivizmu. V cárskej ríši bol režim príliš nepriaznivý, aby si pestoval tolerantných oponentov. Vytláčal ich skôr do ilegality, vyhnanstva a exilu. V takýchto pareniskách sa hrýzli medzi sebou a budovali si aj veľmi nezmieriteľné postoje voči politickej realite.

Juraj Benko, historik
v rozhovore s Danielom Majlingom,
dramaturgom Činohry SND

JB / DM

Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Ruské denníky

Preklad Zuzana Demjanová
Dramatizácia a réžia Roman Polák
Dramaturgia Daniel Majling
Scéna Pavel Borák
Kostýmy Peter Čanecký
Hudba Lucia Chuťková
Video Lukáš Kodoň
Účinkujú Monika Potokárová, František Kovár, Zuzana Fialová, Richard Stanke, Božidara Turzonovová, Zdena Studenková, Ján Koleník, Monika Hilmerová, Dominika Kavaschová, Martin Šalacha, Daniel Fischer, Robert Roth, Emil Horváth, Branislav Bystriansky, Filip Šebesta*, Rachel Šoltésová**, Romana Ondrejkovičová**, Karin Tužinská**, Alexandra Trávniková**, Anežka Petrová**, Fanni Hostomská**, Kristóf Melecsky**, Kristián Kozmenko**
* poslucháč Konzervatória
** poslucháč VŠMU

Premiéry 30. a 31. marca 2019 o 19.00 h
nová budova SND | Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr?

Otázky pre prekladateľku Silviu Singer

S režisérom Ondrom Spišákom sme už roky „pokukovali" po dobrých tituloch spisovateľov a dramatikov z Izraela. Na prapočiatku tejto dramaturgickej túžby bola čitateľská fascinácia Isaacom Babeľom a neskôr najmä Isaacom Bashevisom Singerom, ktorý mi Starými láskami otvoril úplne nové dvere do spletitej a rôznorodej židovskej pospolitosti... Bol to práve on, ktorý so zvláštnou láskavosťou a toleranciou prepojil krutosť s poéziou a humorom tak, že človek vlastne nevie, či sa má smiať alebo plakať nad plejádou bizarných osudov a postavičiek z akéhosi neznámeho, a pritom intímne blízkeho sveta. Sveta preživšieho po mnohých pogromoch, ale ešte stále nevinne netušiaceho, aká apokalyptická skúška našich židovských spoluobčanov v Európe čaká. Hovorím iba za seba, ale aj keďma napríklad Kafka vcucol už v čase puberty do svojich fascinujúcich úzkostí, boli to skôr autori s originálnou šťavnatosťou absurdného humoru, fantazijných úletov a rozkoše z rozprávania príbehov, v ktorých som videla potenciál na divadelné zhmotnenie. Erdmanov *Samovrah* je napríklad skvelá divadelná satira, ktorá spolu s hrou *Mein Kampf* Georgea Taboriho patrila k tomu málu, čo sme v SND „prepašovali" ešte v čase pred novembrovou revolúciou. Som však nesmierne rada, že od 90. rokov minulého storočia už nemusíme objavovať iba skvosty z minulosti a o minulosti, ale že otvorením hraníc sme dostali skvelú možnosť spoznávať priamo a naživo konkrétnu, súčasnú izraelská kultúru, umenie a v rámci nich najmä divadlo.

Čo sú vaše lásky, ak vravíme práve o literatúre napísanej v hebrejskom jazyku?
Moja srdcová záležitosť sú poviedky Etgara Kereta, ktorého som čítala už ako študentka na hebraistike. Je nesmierne vtipný a dokáže vypointovať príbeh v kratučkom texte, hoc aj na pol stránky. Pritom sú to príbehy často „pritiahnuté za vlasy", absurdné, no každodenné situácie. Mala som tú česť od neho preložiť pár kníh. Ďalší citový vzťah mám k Davidovi Grossmanovi, ktorý má veľmi precízny, bohatý jazyk a aj keď väčšinou píše o vážnych témach, má tiež svojský humor. Skvelí sú svetoznámi autori A. B. Jehošua, Amos Oz (ktorý, bohužiaľ, nedávno zomrel) a možno menej známa Ajelet Gundar-Gošen či Sajid Kašua, Asaf Gavron. Je ich veľa, Izraelčania sú grafomani a vychádza tam veľmi veľa kníh.

O „objavenie" hry *Pohreb alebo svadba – čo skôr*? (v hebrejskom origináli sa hra volá Pohreb v zime) sme sa tak trochu zaslúžili aj my, keď sme poprosili agentúru Aura-Pont o jej získanie aspoň v anglickom origináli, čo síce chvíľu trvalo, ale podarilo sa. Režisér Spišák ju už poznal z poľského prekladu, ale spoločne sme sa rozhodli, že chceme mať túto skvelú grotesku preloženú priamo z hebrejčiny. Preto som oslovila vás, keďže sa mi veľmi páčil váš preklad knihy *Vojde kôň do baru* od Davida Grossmana. Je to prvý raz, čo ste sa pustili do prekladu divadelnej hry?
Áno, je to moja prvá preložená hra a výborná skúsenosť. Na prvý pohľad sa zdá ľahšie prekladať zväčša dialógy ako celistvý text románu alebo poviedky, ale je to celkom iná práca a v niečom oveľa ťažšia. Treba pritom myslieť nielen na to, aby text plynul a dialógy boli prirodzené,

Čítacia skúška, príprava inscenácie

Darina Abrahámová, Ondrej Spišák, Ľubica Čekovská
Foto Ivan Ölvecký

ale aj na hercov, ako im pôjdu vysloviť repliky a v neposlednom rade na diváka, ktorý text nečíta, ale vníma hovorené slovo a nemá čas sa zamýšľať nad každou vetou, no musí mu dávať zmysel.

Do akej miery pri preklade toho-ktorého diela pracujete aj s pretlmočeniami titulu do iných jazykov a čo si pri takomto porovnávaní uvedomujete, resp. objavujete sama pre seba?
Ovládam ešte angličtinu, ak je dostupný preklad v tomto jazyku, konzultujem s prekladom významy, idiómy a pokúšam sa nájsť adekvátny slovenský ekvivalent, ktorý bude fungovať. Navyše s hebrejčinou si pri preklade musíte vypomáhať cez ďalší jazyk, lebo neexistuje hebrejsko-slovenský slovník modernej hebrejčiny, čiže keď niečomu nerozumiem, používam hebrejsko-anglické slovníky. Keďže do modernej hebrejčiny sa dostalo veľa idiómov, prísloví a podobne cez jidiš a ďalšie európske jazyky, tak sa pri prekladaní často ukazuje, že v slovenčine ekvivalent máme rovnaký, no v angličtine ho musia zložito hľadať. Na druhej strane hebrejčina je oproti slovenčine oveľa úspornejšia, preto je niekedy ťažké dodržať štýl autora.

Narazili ste pri hre *Pohreb alebo svadba – čo skôr?* na nejaké kuriózne rébusy, napríklad čo sa týka reálií alebo neobvyklých výrazov či iných skrytých kontextov?
Pár orieškov tam bolo, dosť som riešila prepis mien postáv, ktoré sú neobvyklé a takisto mi dali zabrať poľské nadávky. Prekladať konkrétne Levina nie je vôbec jednoduché. Milujem jeho drsný humor, celá hra je prešpikovaná satirou, no nie ľahko zrozumiteľnou.

Poznali ste predtým dramatickú tvorbu Chanocha Levina a na rovinu, bavilo vás našu hru prekladať?
Bavilo. Veľmi. Koho by Levin nebavil? Nie, chápem, je to veľmi špecifický humor, sarkastický, cynický, priamy, takže dokážem si predstaviť, že niekomu nesadne alebo mu nie je blízky. V začiatkoch svojej tvorby bol Levin odmietaný. Z môjho pohľadu dokáže doviesť situáciu ad absurdum tak, že sa smiechu nakoniec neubránite. Zároveň vytvára bežné, každodenné situácie, ktoré sme všetci zažili na vlastnej koži. V tomto vidím aj podobnosť s Keretom, hoci každý píše iný žáner, má iný štýl a je inej generácie. Levina som prvýkrát čítala ešte na kurze hebrejčiny v Izraeli, konkrétne hru *Krum*. Neskôr ho pre mňa naplno objavila spolužiačka z hebraistiky Lenka Bukovská (dnes renomovaná prekladateľka z hebrejčiny do češtiny), ktorá o ňom dokonca napísala diplomovú prácu a má ho prečítaného asi najviac v našich končinách.

Chceli by ste tvorcov inscenácie vrátane hercov upozorniť na nejaké špecifikum hry alebo poetiky autora?
Skôr taký môj pocit: Pri opakovanom čítaní hry som mala často pred očami Chagallove obrazy a tá nepretržitá prítomnosť behu hru stále ženie od čerta k diablovi, respektíve z pláže do Himalájí a naspäť. Hoci sa epický dej veľmi „nehýbe", všetko ostatné áno a ten beh je všadeprítomný. Je to naozajstná groteska typu Buster Keaton.
Hrdinovia Levinových hier sú často priemerní až podpriemerní obyvatelia predmestí – prostredia, kde sám vyrástol. Jednou z hlavných tém jeho hier je smrť a strach zo smrti, obava hrdinov z toho, že žili nadarmo. Preto sa potom snažia zúfalo dokázať okoliu, a aj sebe, zmysel vlastnej existencie. Repliky si tzv. neberú servítky a postavy hovoria priamo to, čo si

o sebe navzájom myslia. Dlho bol Levinov humor a poetika považovaný za neprenosný a nezrozumiteľný, ale v posledných rokoch sa stal veľmi obľúbeným v Poľsku a vo Francúzsku.

Myslíte si, že práce, trúfam si povedať, že skôr umelecká tvorba prekladateľov a prekladateliek umeleckej literatúry je dostatočne docenená a viditeľná?
Etgar Keret má výbornú hlášku: „Prekladatelia sú ako nindžovia – ak si ich všimnete, nerobia svoju prácu dobre." Lenže to, že majú byť neviditeľní, neznamená, že majú byť aj nedocenení. Toto je veľká téma medzi prekladateľmi v Česku aj na Slovensku. Prekladatelia beletrie sú finančne veľmi podhodnotení, čo je vzhľadom na časovú náročnosť tejto práce dosť deprimujúce. Zároveň to súvisí aj s existenčným bojom vydavateľstiev, aby prežili, je to otázka podpory kultúry od štátu, ktorá je v našich krajinách v tejto sfére mizivá. Prekvapilo ma, že vo svete to nie je oveľa lepšie – u nás nie je možné sa živiť výlučne touto profesiou, takže človek má popritom aj ďalšie práce, ktoré musí zvládať. Vo svete sú síce prekladatelia, ktorí sa touto prácou dokážu uživiť, ale tiež horko-ťažko. Preto je skvelé, že napr. Man Booker Prize myslí aj na prekladateľa, hoci oceňuje iba preklady do angličtiny. Niektoré vydavateľstvá v ČR (napr. Paseka) začali vydávať knihy s menom prekladateľa na obálke, čo je skvelý počin.

Aké pekné tituly vás čakajú v najbližšom čase, prípadne aké dielo či autora izraelskej proveniencie by ste v budúcnosti radi predstavili či spropagovali?
Keďže moji skalní autori obaja napísali novú knihu – Etgar Keret vydal v minulom roku poviedky a David Grossman vydá čoskoro nový román, tak by som ich rada preložila a teším sa na to. Momentálne dokončujem preklad románu od izraelskej autorky Ajelet Gundar-Gošen, ktorý sa volá *Klamárka* a slovenskí čitatelia ju poznajú vďaka skvelému prekladu Petra Ambrosa *Prebúdzanie levov*. A rada si preložím aj divadelnú hru, ak bude záujem, tých nie je nikdy dosť.

Ste Košičanka, prekladáte do slovenčiny a žijete v Prahe... čo majú slovenčina (prípadne východoslovenské nárečie), hebrejčina a čeština spoločné? Viem, táto otázka zámerne znie ako začiatok vtipu... a nejaký dobrý poznáte?
Haha, možno nadávky? A vtip? Príde Nemec do čínskej reštaurácie... ale na to sa choďte pozrieť na Levina.

Silvia Singer, prekladateľka
v rozhovore s Darinou Abrahámovou,
dramaturgičkou Činohry SND

Silvia Singer

sa narodila (1976) v Košiciach. Po maturite strávila rok v Izraeli. Vyštudovala na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe odbor hebraistika a etnológia. Počas štúdia absolvovala ročný pobyt na Hebrejskej univerzite v Jeruzaleme. Preložila poviedky z hebrejčiny do češtiny pre antológie *Mít si s kým promluvit* (DharmaGaia 2000) a *Plus mínus* (Argo 2006) a spolupracovala na slovenskom preklade nápisov na židovských náhrobkoch pre *Epitafy starého cintorína* (Chajim 2006). Z hebrejčiny do slovenčiny preložila zbierky poviedok od Etgara Kereta *Zrazu klope ktosi na dvere* (Artforum 2012), *Sedem dobrých rokov* (z angličtiny, Artforum 2014) a *Osem percent ničoho* (Artforum 2017), od Davida Grossmana *Vojde kôň do baru* (Artforum 2016) a od Meira Shaleva *Dve medvedice* (Slovart 2017).
V súčasnosti žije v Prahe, kde pracuje v Židovskom múzeu, vyučuje ivrit a prekladá z hebrejčiny.

Chanoch Levin
Pohreb alebo svadba – čo skôr?

Preklad Silvia Singerová
Réžia Ondrej Spišák
Dramaturgia Darina Abrahámová
Scéna František Lipták
Kostýmy Katarína Hollá
Hudba Ľubica Čekovská
Účinkujú Ľuboš Kostelný, Zuzana Kocúriková, Gabriela Dzuríková, Jozef Vajda, Richard Autner, Jana Oľhová, Ivan Vojtek, Martin Huba, Dušan Jamrich, Oldo Hlaváček, Ján Gallovič, Vladimír Obšil, Annamária Janeková*, Mária Schumerová*, Sára Polyáková*a ďalší
* poslucháčky VŠMU

Premiéry 29. a 30. marca 2019 o 19.00h
nová budova SND | Štúdio

Do Činohry SND prichádza európska hviezda

Jan Klata, počas diskusie na Európskej divadelnej konvencii (ETC) v SND, december 2018
Foto Peter Chvostek

Prečo je dobré organizovať medzinárodný divadelný festival? K čomu nám pomohol takýto festival? Možno zvláštna otázka v úvode článku, ktorý nie je ešte o festivale, ale dôležitá. Práve vďaka festivalu Eurokontext.sk majú možnosť do Bratislavy zavítať významné divadelné scény, dôležití umeleckí partneri Činohry SND a rodia sa tak nové vzťahy a spolupráce. Sú to nové výzvy a inšpirácie.

Takto pred štyrmi rokmi sa konalo hosťovanie drážďanského divadla v réžii Tilmanna Köhlera, ktorý neskôr v SND inscenoval *Rodákov*. Stretnutie zahraničného režiséra so slovenskými divákmi, ale aj prístupom pri organizácii festivalu sa môže premeniť na silný zážitok vďaka porozumeniu, prijatiu a profesionalite, ktorú môžu porovnať so zahraničím. A tak sa môže zrodiť chuť pokračovať v tvorbe nového, spoločného zážitku. Aj festival Eurokontext.sk tak dokáže vyslať signál do sveta o tom, že tu je energia pripravená na tvorbu, že sme pripravení na veľké mená európskeho divadla, na veľké príbehy a estetické výzvy. Pred dvomi rokmi mali možnosť na festivale diváci vidieť inscenáciu divadla Stary Teatr z Krakova *Nepriateľ ľudu* Henrika Ibsena v réžii Jana Klatu. Ibsenovský ponor do pokryteckej morálky malomesta, do falšovania správ o stave prostredia, nielen toho životného, konflikt dvoch silných protinázorov a herecká bravúra pritiahli do divadla plnú sálu. A každý rozumel inscenácii s jasným politickým odkazom.
Slovenskí diváci si môžu pamätať aj jeho inscenácie z festivalu Divadelná Nitra. Inscenácia *Transfer!,* ktorá hovorila o Jaltskej konferencii i o presídľovaní obyvateľov po druhej svetovej vojne či *Prípad Danton*. Istý revolučný nádych a energický náboj je v jeho tvorbe neustále prítomný. Jan Klata sa ponára do divadla obrazov, ale i divadla politického, do literárnych a pokultúrnych odkazov, intenzívne pracuje s hudbou, stáva sa v inscenácii samostatným herným poľom a cez výbornú prácu s hercom kladie na javisko provokatívne otázky.

Medzi rokmi 2013 – 2017 bol riaditeľom divadla Stary Teatr v Krakove, odkiaľ odišiel po nútenom politickom tlaku na konkurz na miesto nového riaditeľa. Ostal režisérom na voľnej nohe, čo umožnilo napríklad i to, že v Prahe uviedol *Niečo za niečo,* ale i *Fausta*, v Gdansku zas Euripidove *Trójanky*. Jednoducho povedané, do Činohry SND prichádza naozajstná hviezda. Potvrdzuje to i skutočnosť, že 17. novembra 2018 sa stal držiteľom prestížnej *Európskej ceny divadelné reality*. Zaradil sa tak medzi divadelnú špičku, ku ktorej patria držitelia tejto ceny ako Peter Brook, Ariane Mnouchkine, Thomas Ostermeier, Krzystof Warlikowski.

To znamená, že k nám zavíta člen dobrej spoločnosti.
Počas slávnostného večera ocenil aj väzneného režiséra a minuloročného držiteľa tejto ceny Kyrilla Serebrenikova, ktorý sa na slávnostnom akte nemohol zúčastniť, pretože je stále obeťou domáceho väzenia a vykonštruovaného procesu ako oponent a kritik ruského prezidenta.

Do Bratislavy prichádza Jan Klata inscenovať hru *Fyzici* od Friedricha Dürrenmatta spolu so svojím skvelým tímom. Tvorí ho scénografka a kostýmová výtvarníčka Justyna Łagowska a choreograf Maćko Prusak.

Jan Klata študoval réžiu na Panstwowej vysokej škole Ludwika Solskiego v Krakove (PWST). Jeho prvá inscenácia po ukončení štúdia bol Gogoľov *Revízor* v divadle vo Walbrzychu, do ktorého obsadil aj nezamestnaných mesta. Nasledovali početné interpretácie klasiky (*Hamlet*, *Oresteia*, *Cesta do Damsku*, *Kráľ Lear*, *Svadba* a mnohé ďalšie), ale aj pôvodné súčasné texty, adaptácie próz či politický dokument (*Transfer!, Mechanický pomaranč, Amerika...*) v mnohých poľských divadlách (Vroclav, Gansk, Bydgoszcz, Varšava). Ale jeho prácu poznajú aj na nemeckých scénach (Bochum, Düsseldorf, Berlín), hosťoval v Rakúsku (Graz), v Španielsku, v ruskom MCHAT-e. Jeho inscenácie videli diváci na festivaloch od Buenos Aires cez Minsk, Moskvu až po Soul a Peking. Je držiteľom ceny Konrada Swinarského i mnohých ďalších za jednotlivé inscenácie.

Miriam Kičiňová, dramaturgička
pripravovanej inscenácie hry
Friedricha Dürrenmatta Fyzici
premiéra 1. júna 2019

Biele vrany v SND a Pocta Jánovi a Martine

„Ľudská osobitosť vždy zostáva nedopovedaná. Každý strážime vlastný dom a poškuľujeme po iných. Učíme sa, vykrádame, obdarúvame a vôbec nejde o cenu. Byť ocenený je totiž takisto len relatívna vec, ktorej hodnota nemá zmysel bez nášho osobitého spoločenského kontextu. A myšlienka, ešte nefiltrovaná, ktorá zostáva za hranicou vypovedateľnosti, je jednou z vecí, ktoré sa oplatí hľadať, najmä medzi riadkami."

Ján Kuciak,
Nedopovedané, 2012

„Keď rozmýšľam o súčasných protestoch, dostávam sa do strašnej úzkosti. Revolúcie nepoznám inak ako z histórie účelovo vyloženej v prospech doby, uvedomujem si, že som nič nezažil a neviem sa rozhodnúť, či to, čo sa udeje, bude dobré. Ale nemôžem na to nemyslieť a mať čisté svedomie.
Veľmi som sa tešil na niečo podobné. Na situáciu, keď pôjdem za svoje ideály po ulici, cez námestie, pred zlaté brány moci. Že budem odhodlaný klopať na ňu, kým neotvoria. Že úprimne poviem všetko, čo mi na tomto pokazenom svete prekáža. Že sa vyspovedám aj z vlastných hriechov, podám si ruku so spoločnosťou, s ktorou následne vyženieme zlo aj z poslednej kľúčovej dierky v tom dome, čo stojí na piesku. Že naraz porazíme pokrytectvo medzi sebou, objavíme vzájomnú dôveru a vytvoríme prototyp človeka hodného novej doby."

Ján Kuciak
Čo vidím v zrkadle, 2012

Čo je zmyslom ocenenia Biela vrana? Patrí tým, ktorí vykonali prínosný a odvážny občiansky čin, ktorí bránia spravodlivosť, pravdu aj verejný záujem. Toto ocenenie získali mnohí aktivisti, učitelia, obyčajní ľudia, ktorí v kritickom momente hovorili nahlas, odvážne a intenzívne, hoc za to boli perzekvovaní, prišli o prácu, boli zastrašovaní. Nie sú to politici, ale ľudia, ktorí prácou a skúsenosťou a odvahou vstupujú do vecí verejných. Nie vždy ide o hlasné boje, niekedy je to príklad mravčej práce ako u Moniky Podolínskej, inokedy kontinuálna práca na poli ochrany životného prostredia ako u KatarínyŠimončičovej, alebo písomná odvaha usvedčiť extrémistov ako u Jána Benčíka. Od roku 2008 ide o desiatky ľudí, ktorí sú znamením, že spoločnosť nie je v marazme a úpadku, ale že je v nej stále mnoho tých, ktorí prinášajú konkrétne činy, prácu, víziu a hodnoty. Medzi tieto osobnosti sa v roku 2018 dostali aj zástupcovia novinárov Ján Kuciak in memoriam, Zuzana Petková, Paula Holcová, Marek Vagovič, Monika Tódová, Xénia Makarová, Adam Valček, ktorí písali o dôležitých kauzách posledného obdobia. V čase smutného 1. výročia od vraždy Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej sme spolu s divákmi v Štúdiu v novej budove SND strávili čas s bielymi vranami a vzdali poctu Jánovi a Martine. Moderátorka Zuzana Wienk a hostia Monika Tódová a Marek Vagovič, herečka Henrieta Mickovičová, herci Ady Hajdu a Richard Stanke v prvej časti programu rozoberali prácu novinárov ako takú, vlastné skúsenosti a zážitky so slobodou slova a jeho dôležitosťou.
Druhá časť večera mala oveľa emotívnejší náboj. Pred divákmi sedela zdanlivo pokojná, no vnútri silná a odhodlaná levica, ktorá aj po smrti bráni svoje deti. Bola to mama Martiny Kušnírovej, Zlatica Kunšírová. Jej živé svedectvo je stretnutie s každodennosťou tých, ktorí pre pravdu stratili budúcnosť a spolupatričnosť ostatných je obrovskou podporou. Hovorilo sa o tom, ako sa dá prežiť rok takejto bolesti a ako dôležité sa v takomto kontexte ukazuje informovať o udalostiach aj prečo.
Pocta Jánovi Kuciakovi bola aj v tom, že nahlas odzneli niektoré z jeho textov i inscenované prepisy rozhovorov a tlačoviek. Ukázali, že mladý človek mal v sebe oveľa viac zrelosti, ako je v jeho veku bežné, omnoho viac reflexie, diania i pokory k svetu.
Žalmom dvadsaťtri zo Starého zákona sa prítomným prihovoril aj rabín Baruch Mayers, ktorý spolu s Jozefom Luptákom, Milošom Valentom a Borisom Lenkom zahral niekoľko chasidských piesní. Záver večera patril violončelovému sólu Jozefa Luptáka, skladbe Martina Burlasa venovanej iba Jánovi a Martine.
Hodnota slov, poznania, zdravej kritiky a hľadania pravdy je pre novinárov misia, je to modus vivendi, je to cesta, je to zmysel aj pre nás. Ďakujeme všetkým bielym vranám, že kráčajú proti prúdu.

Miriam Kičiňová,
lektorka dramaturgie Činohry SND

Slovenské národné divadlo

Program Marec 2019

Činohra

Piatok 1. 3.
Skrotenie zlej ženy
William Shakespeare
Slávna komédia je v našej verzii paródiou na heslo: Keď ideš k žene, vezmi si bič! Napokon, čo iné, keď ti chýba rozum?
19.00 – 21.40 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Polnočná omša
Peter Karvaš
Nové spracovanie divadelnej hry Petra Karvaša
19.00 – 20.50 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 2. 3.
Tak sa na mňa prilepila
Georges Feydeau
Bláznivá komédia o tom, čo sa môže stať, ak sa muž rozhodne opustiť ženu
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Polnočná omša
Peter Karvaš
Nové spracovanie divadelnej hry Petra Karvaša
19.00 – 20.50 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 3. 3.
Vojna a mier — sério VP
Lev Nikolajevič Tolstoj
Jedno z najväčších a najslávnejších diel svetovej literatúry
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Nad našu silu — sério SK
Bjørnstjerne Bjørnson
Báseň o slobode, rovnosti a odpustení
19.00 – 20.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 5. 3.
Rivers of Babylon
Peter Pišťanek
Kultový román Petra Pišťanka na doskách SND
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Streda 6. 3.
Richard III. — sério OM
William Shakespeare
Shakespearova politická dráma o antihrdinovi, manipulácii a intrigách
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Veselé paničky windsorské
William Shakespeare
Klasická shakespearovská komédia o záletnom rytierovi Falstaffovi
19.00 – 22.00 hod. | historická budova SND

Štvrtok 7. 3.
Štvorec
Ruben Östlund
Medzinárodne oceňovaný film (Zlatá palma v Cannes) uvádzame v divadelnej adaptácii vo svetovej premiére
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Štvrtok 14. 3.
Bačova žena
Ivan Stodola
Ikonická dráma o žene medzi dvomi mužmi
19.00 – 20.40 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 15. 3.
Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch
Ján Palárik
Veselohra o zmierení, dobrodružstve, hrách lásky a náhody
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Hosťovanie Činohry SND
v Žiari nad Hronom s inscenáciou Ilúzie

Sobota 16. 3.
Štvorec — sério NČ 1
Ruben Östlund
Medzinárodne oceňovaný film (Zlatá palma v Cannes) uvádzame v divadelnej adaptácii vo svetovej premiére
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vedľajšie účinky — sério NČ 3
Lucy Prebble
Hra oceňovanej britskej autorky skúma hranice vedy a etiky, ale aj našich vlastných emócií
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 17. 3.
Skrotenie zlej ženy
William Shakespeare
Slávna komédia je v našej verzii paródiou na heslo: Keď ideš k žene, vezmi si bič! Napokon, čo iné, keď ti chýba rozum?
19.00 – 21.40 hod. | nová budova SND| Sála činohry

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 19. 3.
Hedda Gablerová
Henrik Ibsen
Hra o večnej nespokojnosti, o balansovaní na okraji tragédie a šialenstva
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Popol a vášeň
Christopher Hampton
Strhujúca rekonštrukcia o zrade, priateľstve, poľovačke a vášni
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Morena
Dominika Kavaschová, Andrea Bučková, Matúš Kvietik, Martin Ondriska
Autorská inscenácia ako sonda do vnútorného sveta ženy na prelome tridsiatky
19.30 – 21.00. hod. | Modrý salón

Streda 20. 3.
Bál
Božena Slančíková-Timrava/Daniel Majling
Na motívy poviedok Boženy Slančíkovej-Timravy
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Ilúzie
Ivan Vyrypajev
Súčasná hra ruského autora o (ne)naplnených láskach na púti do večnosti
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 31. 3.
Ruské denníky — Premiéra
Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh po vzdelaní túžiaceho dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Nedeľa 31. 3.
Pohreb alebo svadba – čo skôr? — sério NČ 2
Hanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Opera

Sobota 2. 3.
Macbeth
Giuseppe Verdi
Opera v štyroch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 22.00 hod. | historická budova SND

Utorok 5. 3.
Figaro sem, Figaro tam*
Gioacchino Rossini
Martin Vanek predstavuje operu Barbier zo Sevilly deťom
11.00 – 12.15 hod. | historická budova SND

Piatok 8. 3.
La traviata
Giuseppe Verdi
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND

Sobota 9. 3.
Carmen
Georges Bizet
Opera v štyroch dejstvách vo francúzskom jazyku
19.00 – 21.55 hod. | historická budova SND

Štvrtok 14. 3.
Così fan tutte
Wolfgang Amadeus Mozart
Komická opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.35 hod. | historická budova SND

Utorok 19. 3.
Barbier zo Sevilly
Gioacchino Rossini
Komická opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.40 hod. | historická budova SND

Štvrtok 21. 3.
Così fan tutte — sério SO
Wolfgang Amadeus Mozart
Komická opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.35 hod. | historická budova SND

Sobota 23. 3.
Nabucco
Giuseppe Verdi
Opera v štyroch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.45 hod. | historická budova SND

Utorok 26. 3.
Nabucco
Giuseppe Verdi
Opera v štyroch dejstvách v talianskom jazyku
11.00 – 13.45 hod. | historická budova SND

Tosca

Slovenské národné divadlo

Program Apríl 2019

Činohra

Pondelok 1. 4.

tRIP
Radosław Paczocha
Čierna komédia o troch kamarátoch v zlom čase na zlom mieste – či skôr v zlom „stave" a za zlých okolností
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Utorok 2. 4.

Ruské denníky
Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
10.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr?
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
10.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Streda 3. 4.

Vojna a mier
Lev Nikolajevič Tolstoj
Jedno z najväčších a najslávnejších diel svetovej literatúry
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Nad našu silu
Bjørnstjerne Bjørnson
Báseň o slobode, rovnosti a odpustení?
19.00 – 20.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Štvrtok 4. 4.

Elity
Jiří Havelka a kol.
Zamyslenie sa nad podstatou moci, vládnutia a procesom prechodu z jedného režimu do druhého
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Mercedes Benz
Péter Esterházy
Turbulentné dejiny strednej Európy v osudoch jednej rodiny
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 5. 4.

Hedda Gablerová
Henrik Ibsen
Hra o večnej nespokojnosti, o balansovaní na okraji tragédie a šialenstva
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Ilúzie
Ivan Vyrypajev
Súčasná hra ruského autora o (ne)naplnených láskach na púti do večnosti
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 6. 4.

Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch
Ján Palárik
Veselohra o zmierení, dobrodružstve, hrách lásky a náhody
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pred západom slnka
Gerhart Hauptmann
Silná rodinná dráma nositeľa Nobelovej ceny za literatúru
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 14. 4.

Ruské denníky — **séria NČ 1**

Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch
Ján Palárik
Veselohra o zmierení, dobrodružstve, hrách lásky a náhody
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Bačova žena
Ivan Stodola
Ikonická dráma o žene medzi dvomi mužmi
19.00 – 20.40 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 16. 4.

Richard III. — **séria SK**
William Shakespeare
Shakespearova politická dráma o antihrdinovi, manipulácii a intrigách
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Popol a vášeň
Christopher Hampton
Strhujúca rekonštrukcia o zrade, priateľstve, poľovačke a vášni
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Veselé paničky windsorské
William Shakespeare
Klasická shakespearovská komédia o záletnom rytierovi Falstaffovi
19.00 – 22.00 hod. | historická budova SND

Streda 17. 4.

Rodáci
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Pôvodná slovenská hra Rodáci v réžii nemeckého režiséra T. Köhlera
19.00 – 20.40 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Korene
Poetický večer s hudbou Martina Geišberga
19.30 – 20.20 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Štvrtok 18. 4.

Tak sa na mňa prilepila
Georges Feydeau
Bláznivá komédia o tom, ako sa jeden muž rozhodol opustiť jednu ženu
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vysoká škola diváckeho umenia
István Tasnádi
Kabaretná hra pre troch hercov
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nepolepšený svätec
Ľubomír Feldek
Osud katolíckeho disidenta a lekára Silvestra Krčméryho
19.30 – 22.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Utorok 23. 4.

Vojna a mier
Lev Nikolajevič Tolstoj
Jedno z najväčších a najslávnejších diel svetovej literatúry
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Leni
Valeria Schulczová, Roman Olekšák
Slovenská hra o kontroverznej režisérke Tretej ríše Leni Riefenstahlovej
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Krotká
Fiodor Michajlovič Dostojevskij
Adaptácia novely ruského klasika
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 30. 4.

Nepolepšený svätec
Ľubomír Feldek
Hra písaná na telo o katolíckom disidentovi Silvestrovi Krčmérym
19.30 – 22.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Opera

Utorok 2. 4.

Rigoletto
Giuseppe Verdi
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND

Hudobné soirée k storočnici T. Freša a B. Urbanca — **Koncert**
Účinkujú A. C. Diz, R. Pechanec
19.00 – 20.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Streda 3. 4.

Carmen
Georges Bizet
Opera v štyroch dejstvách vo francúzskom jazyku
19.00 – 21.55 hod. | historická budova SND

Piatok 5. 4.

Barbier zo Sevilly
Gioacchino Rossini
Komická opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.40 hod. | historická budova SND

Sobota 6. 4.

Figaro sem, Figaro tam* — **séria PD**
Gioacchino Rossini
Martin Vanek predstavuje operu Barbier zo Sevilly deťom
11.00 – 12.15 hod. | historická budova SND

Štvrtok 11. 4.

Don Giovanni — **séria SO**
Wolfgang Amadeus Mozart
Opera v dvoch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND

Sobota 13. 4.

Poľská krv
Oskar Nedbal
Opereta v troch dejstvách v slovenskom jazyku
19.00 – 22.10 hod. | historická budova SND

Pondelok 15. 4.

Poľská krv
Oskar Nedbal
Opereta v troch dejstvách v slovenskom jazyku
11.00 – 14.10 hod. | historická budova SND

Streda 24. 4.

Čarovná flauta
Wolfgang Amadeus Mozart
Opera v dvoch dejstvách v nemeckom jazyku so slovenskými dialógmi
19.00 – 21.40 hod. | nová budova SND

7. 4.

Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr? — séria NČ 3
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 9. 4.

Antigona
Sofokles
Príbeh o hrdinke, ktorá vie, že skutok sa stal
19.00 – 20.15 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vysoká škola diváckeho umenia
István Tasnádi
Kabaretná hra pre troch hercov
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Streda 10. 4.

Bál
Božena Slančíková-Timrava/Daniel Majling
Na motívy poviedok Boženy Slančíkovej-Timravy
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Ilúzie
Ivan Vyrypajev
Súčasná hra ruského autora o (ne)naplnených láskach na púti do večnosti
19.00 – 20.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Hosťovanie Činohry SND v Žiline
s inscenáciou Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu

Štvrtok 11. 4.

Rivers of Babylon
Peter Pišťanek
Kultový román Petra Pišťanka na doskách SND
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Popol a vášeň
Christopher Hampton
Strhujúca rekonštrukcia o zrade, priateľstve, poľovačke a vášni
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 12. 4.

Štvorec — séria NČ 2
Ruben Östlund
Prvá divadelná adaptácia medzinárodne oceňovaného filmu (Zlatá palma v Cannes)
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND| Sála činohry

Vedľajšie účinky
Lucy Prebble
Hra oceňovanej britskej autorky skúma hranice vedy a etiky, ale aj našich vlastných emócií
19.00 – 21.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 13. 4.

Projekt 1918
Voľne na motívy próz Josepha Rotha
Pohľad na posledné roky mnohonárodnej rakúsko-uhorskej monarchie s jej pozlátkami a tieňmi
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Je úžasná!
Peter Quilter
Komédia o najhoršej speváčke na svete
19.00 – 21.25 hod. | nová budova SND | Štúdio

Morena
D. Kavaschová, A. Bučková, M. Kvietik, M. Ondriska
Autorská inscenácia ako sonda do vnútorného sveta ženy na prelome tridsiatky
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Streda 24. 4.

Bál
Božena Slančíková-Timrava/Daniel Majling
Na motívy poviedok Boženy Slančíkovej-Timravy
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Polnočná omša
Peter Karvaš
Nové spracovanie divadelnej hry Petra Karvaša
19.00 – 20.50 hod. | nová budova SND | Štúdio

Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu
Matúš Bachynec
Pôvodná hra o umelkyni, ktorá mala odvahu vzoprieť sa režimu
19.30 – 21.10 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Štvrtok 25. 4.

Ruské denníky — séria NČ 2
Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr? — séria NČ 1
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Slovensko 2043
Diskusie Martina Strižinca na témy spojené s budúcnosťou Slovenska s odborníkmi doplnené originálnym pohľadom umelca
19.30 – 21.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Piatok 26. 4.

Štvorec
Ruben Östlund
Prvá divadelná adaptácia medzinárodne oceňovaného filmu (Zlatá palma v Cannes)
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vedľajšie účinky
Lucy Prebble
Hra oceňovanej britskej autorky skúma hranice vedy a etiky, ale aj našich vlastných emócií
19.00 – 21.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 27. 4.

Skrotenie zlej ženy
William Shakespeare
Slávna komédia o neskrotnej Kataríne a krotiteľovi Petrucciovi
19.00 – 21.40 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Polnočná omša
Peter Karvaš
Nové spracovanie divadelnej hry Petra Karvaša
19.00 – 20.50 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 28. 4.

Fanny a Alexander
Ingmar Bergman
Veľká rodinná sága nazeraná očami dvoch detských hrdinov
19.00 – 22.15 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Je úžasná!
Peter Quilter
Komédia o najhoršej speváčke na svete
19.00 – 21.25 hod. | nová budova SND | Štúdio

Utorok 30. 4.

Apartmán v hoteli Bristol
Roald Dahl
Čierna komédia na motívy poviedok R. Dahla
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Štvrtok 25. 4.

O čarovnej flaute a iných kúzlach*
Wolfgang Amadeus Mozart
Martin Vanek sprevádza deti operou Čarovná flauta
11.00 – 12.15 hod. | nová budova SND

Sobota 27. 4.

Rozprávka o šťastnom konci* — premiéra séria PD
Peter Zagar
Rozprávková opera pre deti a ich rodičov v slovenskom jazyku
predpremiéra 10.00 – 11.30 hod.
premiéra 18.00 – 19.30 hod. | historická budova SND

Balet

Sobota 6. 4.

Korzár — obnovená premiéra
Adolphe Charles Adam, Vasilij Medvedev
Klenot klasického baletu v troch dejstvách a piatich obrazoch
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND

Utorok 9. 4.

Korzár
Adolphe Charles Adam, Vasilij Medvedev
Klenot klasického baletu v troch dejstvách a piatich obrazoch
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND

Utorok 16. 4.

Tulák Chaplin – pocta géniovi
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Piatok 26. 4.

Tulák Chaplin – pocta géniovi
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Iné

Pondelok 1. 4.

Prvoaprílové GALA — operno-baletné GALA séria Y-VIP
Opery a Baletu SND
19.00 – 21.35 hod. | nová budova SND

99. sezóna

WWW.SND.SK
NAVSTEVNIK. SK

Vstupenky na všetky predstavenia Slovenského národného divadla si môžete kúpiť a rezervovať: v pokladnici v novej budove SND, Pribinova 17, (vchod z Olejkárskej ulice), Po – Pi: 8.00 – 19.00 hod., So – Ne: 9.00 – 12.00 a 14.00 – 19.00 hod. a v pokladnici v historickej budove SND, (vchod z Jesenského ul.), Po – Ne: 2 hodiny pred každým predstavením hraným v historickej budove SND — Uzávierka programu 1. 3. 2019. — Zmena programu je vyhradená.
— Vysvetlivky — * Detské predstavenie

rezervacie@snd.sk | +421 2 204 72 289

Slovenské národné divadlo je štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR. Dizajn Barbora Šajgalíková

Zjavenie (hrobárova dcéra)
Viliam Klimáček
Ironická groteska o tradičnej rodine, o slovenskej duši a o strachu
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND | Štúdio

Piatok 8. 2. **Tak sa na mňa prilepila**
Georges Feydeau
Bláznivá komédia o tom, čo sa môže stať, ak sa muž rozhodne opustiť ženu
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Zjavenie (hrobárova dcéra)
Viliam Klimáček
Ironická groteska o tradičnej rodine, o slovenskej duši a o strachu
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND | Štúdio

Tichý bič
Jana Juráňová
Hra o osude jedného z najznámejších slovenských prozaikov 20. storočia Mila Urbana
19.30 – 21.50 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Sobota 9. 3. **Ako sa Lomidrevo stal kráľom***
Ľubomír Feldek
Fantazijná rozprávka o hrdinoch, drakoch, princeznách aj jazyku a vesmíre pre celú rodinu
15.00 – 17.30 hod. | nová budova SND |Sála činohry

Mercedes Benz
Péter Esterházy
Historická revue v dvoch častiach. Titul napísaný špeciálne na objednávku Činohry SND
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nedeľa 10. 3. **Projekt 1918** — sér ia NČ 2
Voľne na motívy próz Josepha Rotha
Pohľad na posledné roky mnohonárodnej rakúsko-uhorskej monarchie s jej pozlátkami a tieňmi
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Vysoká škola diváckeho umenia
István Tasnádi
Kabaretná hra pre troch hercov
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Kabaret Normalizácia alebo Modlitba pre Martu
Matúš Bachynec
Pôvodná hra o umelkyni, ktorá mala odvahu vzoprieť sa režimu
19.30 – 21.10 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Utorok 12. 3. **Láskavé bohyne**
Jonathan Littell
Temná freska o kompromisoch so svedomím
19.00 – 22.20 hod. | nová budova SND| Štúdio

Streda 13. 3. **Spievajúci dom** — Derniéra
Sláva Daubnerová
Inscenácia slovenskej režisérky Slávy Daubnerovej vychádza z reálnej udalosti
19.00 – 21.20 hod. | nová budova SND | Štúdio

Nepolepšený svätec
Ľubomír Feldek
Osud katolíckeho disidenta a lekára Silvestra Krčméryho ako svedectvo doby
19.30 – 22.00 hod. | nová budova SND | Modrý salón

Štvrtok 14. 3. **Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch**
Ján Palárik
Veselohra o zmierení, dobrodružstve, hrách lásky a náhody
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Morena
Dominika Kavaschová, Andrea Bučková, Matúš Kvietik, Martin Ondriska
Autorská inscenácia ako sonda do vnútorného sveta ženy na prelome tridsiatky
19.30 – 21.00. hod. | Modrý salón

Štvrtok 21. 3. **Antigona**
Sofokles
Príbeh o rebelke, ktorá sa nezastaví pred ničím, ani pred rizikom vlastnej záhuby
19.00 – 20.15 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pred západom slnka
Gerhart Hauptmann
Silná rodinná dráma nositeľa Nobelovej ceny za literatúru
19.00 – 21.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Slovensko 2043
Diskusia Martina Strižinca na témy spojené s budúcnosťou Slovenska
19.30 – 21.00 hod.

Piatok 22. 3. **Fanny a Alexander**
Ingmar Bergman
Veľká rodinná sága nazeraná očami dvoch detských hrdinov – brata a sestry
19.00 – 22.15 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Je úžasná!
Peter Quilter
Komédia o najhoršej speváčke na svete
19.00 – 21.25 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Sobota 23.3. **Apartmán v hoteli Bristol**
Roald Dahl
Čierna komédia na motívy poviedok Roalda Dahla
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Scény z manželského života — Hosťovanie
Divadlo Csavar Színház
19.00 – 20.45 hod. | nová budova SND | Štúdio

Štvrtok 28. 3. **Pohreb alebo svadba – čo skôr?** — Pred-premiéra
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Korene
Poetický večer s hudbou Martina Geišberga
19.30 – 21.00 hod. | Modrý salón

Piatok 29. 3. **Ruské denníky** — Pred-premiéra
Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh po vzdelaní túžiaceho dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Pohreb alebo svadba – čo skôr? — Premiéra
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Sobota 30. 3. **Ruské denníky** — Premiéra
Aľa Rachmanovová, Roman Polák
Príbeh po vzdelaní túžiaceho dievčaťa z kultúrnej rodiny počas revolúcie a občianskej vojny v Rusku
19.00 hod. | nová budova SND | Sála činohry

Sobota 30. 3. **Pohreb alebo svadba – čo skôr?** — Premiéra
Chanoch Levin
Magická komédia o neobvyklých prípravách na svadbu
19.00 hod. | nová budova SND | Štúdio

Giacomo Puccini
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.30 hod. | nová budova SND

Streda 27. 3. **Macbeth**
Giuseppe Verdi
Opera v štyroch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 22.00 hod. | historická budova SND

Štvrtok 28. 3. **Turandot**
Giacomo Puccini
Opera v troch dejstvách v talianskom jazyku
19.00 – 21.50 hod. | nová budova SND

Balet

Piatok 15. 3. **Tulák Chaplin – pocta géniovi** — Premiéra sér ia Y-VIP
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Sobota 16. 3. **Tulák Chaplin – pocta géniovi** — Premiéra
Daniel de Andrade, Carl Davis, Mark Bailey
Pôvodný balet v dvoch dejstvách v spolupráci s Roy Export S.A.S., Charlie Chaplin™ © Bubbles Incorporated S.A.
19.00 – 21.10 hod. | nová budova SND

Streda 20. 3. **Brodsky | Baryshnikov** — Hosťovanie
Sólová inscenácia podľa textov ruského básnika Josifa Brodského, nositeľa Nobelovej ceny, v podaní Michaila Baryšnikova
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND

Štvrtok 21. 3. **Brodsky | Baryshnikov** — Hosťovanie
Sólová inscenácia podľa textov ruského básnika Josifa Brodského, nositeľa Nobelovej ceny, v podaní Michaila Baryšnikova
19.00 – 21.00 hod. | nová budova SND

Piatok 22. 3. **Labutie jazero** — sér ia ZV
Piotr Iľjič Čajkovskij, Marius Petipa, Lev I. Ivanov
Balet v troch dejstvách a štyroch obrazoch
19.00 – 22.00 hod. | nová budova SND

Piatok 29. 3. **Beatles Go Baroque**
Peter Breiner, Reona Sato, Andrej Petrovič, Glen Lambrecht, Adrian Ducin, Igor Holováč
Večer pôvodnej choreografie
19.00 – 21.00 hod. | historická budova SND

99. sezóna

WWW.SND.SK
NAVSTEVNIK. SK
rezervacie@snd.sk | +421 2 204 72 289

Vstupenky na všetky predstavenia Slovenského národného divadla si môžete kúpiť a rezervovať: v pokladnici v novej budove SND, Pribinova 17, (vchod z Olejkárskej ulice), Po – Pi: 8.00 – 19.00 hod., So – Ne: 9.00 – 12.00 a 14.00 – 19.00 hod. a v pokladnici v historickej budove SND, (vchod z Jesenského ul.), Po – Ne: 2 hodiny pred každým predstavením hraným v historickej budove SND — Uzávierka programu 29. 1. 2019. — Zmena programu je vyhradená.

— Vysvetlivky — * Detské predstavenie

Slovenské národné divadlo je štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR. Dizajn Barbora Šajgalíková

Sú medzi nami

V rámci línie Dobrodružnej dramaturgie Činohra SND ponúka priestor hosťujúcim mladým tvorcom a nezávislým zoskupeniam. Je to podpora mladých talentov a vytváranie prieniku medzi svetom kamenného a alternatívneho divadla.

Ďalšou inscenáciou, ktorú v tejto dramaturgickej línii pripravujeme, a nezávislý súbor, ktorý hostíme, je Zrakáč. Divadlo Zrakáč tvorí skupina nevidiacich, slabozrakých a vidiacich tvorcov. V roku 2010 ho ako vôbec prvé divadlo svojho druhu v strednej Európe založil režisér Jozef Pražmári, ktorý tiež prišiel o podstatnú časť zraku. Pod jeho vedením absolvovali členovia súboru základný herecký kurz a naštudovali dve inscenácie. Divadlo spolupracovalo následne s ďalšími mladými absolventmi Divadelnej fakulty, ako sú režisérky Kristína Chlepková, Katarína Jánošová Lesayová a herec Michal Jánoš. So svojimi inscenáciami sa súbor predstavil napríklad v DAB Nitra, Pezinku, Levoči, Starej Turej, Bernolákove či v Záhrebe. Divadelný súbor momentálne tvorí sedem hercov, šesť nevidiacich alebo slabozrakých a jeden vidiaci.

V marci je Svetový deň divadla (27. 3.). Prečo vás osobne, ale i ako skupinu baví robiť divadlo?

Andrej Nie je to možno najpohodlnejšie spoločenské vyžitie, po ktorom by sa dalo v súčasnosti siahnuť, ale pre mňa má divadlo veľkú skrytú hodnotu. Na pozadí stojí príbeh. Všetci majú radi príbehy. Obsahujú ho správy, bulvár, reklama. Pre mňa divadlo tvorí prostredie, v ktorom sa dá prežívať príbeh autentickejšie, hlbšie, v ktorom sa dá veľa nájsť, naučiť sa a to jednoducho na nejakej sociálnej sieti nenájdete.

Peťo Pre mňa je to spôsob sebarealizácie. Baví ma vystupovanie pred ľuďmi, a to či už ako herec, alebo ako klavirista. Prostredníctvom divadla mám možnosť, či už odovzdať divákom určité posolstvo, odkaz, alebo ich zabaviť a spraviť im krajší deň. V neposlednom rade som rád aj za výborný kolektív, v ktorom sa môžem odreagovať od starostí a radostí všedných dní.

Silvia Pre mňa je naše divadlo srdcová záležitosť. Nielen preto, že môžem byť herečkou – byť aspoň chvíľu niekým iným, niekedy utiecť z reality. Vyvolať u diváka rôzne emócie, najlepšie smiech... No som aj predseda nášho o. z., som rada užitočná pre naše divadlo a bavia ma veci, problémy v divadle riešiť či vybaviť – veľmi dôležité pre každé divadlo je financovanie, tak hľadať sponzorov, hľadať každý rok darcov 2 % z dane atď., aby naše divadlo mohlo fungovať. Je veľmi dôležité pre každého človeka cítiť, že niekam patrí a to je pre mňa Divadlo Zrakáč.

Slávo Je to spôsob, ako sa vyjadriť, ako ponúknuť divákovi svoje videnie sveta. A vôbec nezáleží na tom, či človek ten svet „vidí" zrakom, sluchom, hmatom. A to nás na divadle fascinuje. Môžeme znova a znova prežívať situácie, ktoré sme si v živote už niekedy zažili, analyzovať ich, ale aj zažívať na javisku niečo úplne nové, doposiaľ nepoznané. Kričať, smútiť, tešiť sa a cez všetky tie emócie sa snažiť vyvolať v divákovi jeho osobný zážitok, reakciu...

Aká bude táto najnovšia premiéra? Čo bude jej témou?

Peťo Keďže sa nám práca na našom ostatnom predstavení, *Vzťahovačkách*, ktoré bolo naším prvým autorským počinom, zapáčila, rozhodli sme sa aj v novej hre ísť autorskou cestou. Naša práca sa začala improvizáciami na rôzne témy, z ktorých sa niektoré situácie či dialógy ocitli aj v samotnom texte predstavenia, čiže sme my herci boli prostredníctvom nich jej priamymi spolutvorcami. Režiséri si všetko poctivo nahrávali a zapisovali a následne nám priniesli už hotový výstup so scenárom predstavenia.

Slávo Témou hry budú životné skúsenosti a postoje členov nášho súboru. Hra bude plná vtipných momentov, absurdných situácií až niekedy nepochopiteľných skúseností, ktoré môže zažiť azda iba nevidiaci či slabozraký človek. My ich teraz chceme na javisku ponúknuť divákovi tak, ako ich prežívame v našich vôbec nie nudných životoch.

Miriam Kičiňová,
lektorka dramaturgie Činohry SND
v rozhovore s členmi Divadla Zrakáč

Divadlo Zrakáč
Ste medzi nami
Réžia Pavol Viecha, Matej Feldbauer
Premiéra 6. apríla 2019 o 19.30 h
nová budova SND | Modrý salón

Podporte netradičné projekty Činohry SND mimo hlavnej dramaturgickej línie.

Vy nám 2% a my vám o 100% zážitkov navyše.

www.osf.sk
SK07 1100 0000 0029 4605 3532

PAY by square

Nadačný fond priateľov Činohry SND pri Nadácii otvorenej spoločnosti

ČIN FOND

Nechceli sme na javisku zopakovať to, čo sme videli v kine

Scénický a kostýmový výtvarník Juraj Kuchárek (1984) patrí k najvýraznejším tvorcom svojej generácie. Absolvoval štúdium na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Venuje sa divadelnej, televíznej aj filmovej tvorbe. K jeho dvorným režisérom patrí Marián Amsler. Niekoľkonásobne bol nominovaný na ocenenie DOSKY, napokon ho získal za scénické riešenie k inscenácii Vojna a mier v Činohre SND.

***Štvorec* je piatou inscenáciou, na ktorej spolupracuješ so SND. Ak by si mal porovnať svoje začiatky s najnovšími skúsenosťami, v čom je rozdiel? Čo si sa za ten čas naučil, k čomu si dospel?**
SND je kolos, takže istý čas trvá, kým sa človek oboznámi so všetkými princípmi a postupmi. Kým príde na to, v čom sú prednosti aj limity takejto inštitúcie. Ale myslím, že sme si so zamestnancami už vytvorili istý vzťah a rozumieme si profesijne aj ľudsky. Takže je to v istých ohľadoch ľahšie ako v mojich začiatkoch.

Patríš medzi veľmi vyťažených tvorcov, pravidelne spolupracuješ s mnohými divadlami na Slovensku aj v Česku. Scénickí výtvarníci sa pomerne často ponosujú na rôzne úskalia pri výrobe dekorácií a na mnohé prekážky, ktoré musia prekonávať pri realizácii inscenácie. V čom

Juraj Kuchárek
Foto Matej Kmeť

vidíš najväčšie nedostatky či hendikepy technických zložiek kamenných divadiel?
Najväčším nedostatkom sú ľudské zdroje. Neustále klesá počet kvalifikovaných zamestnancov. Starší odchádzajú do dôchodku a nemá ich kto nahradiť. Mladí ľudia spravidla nemajú záujem o takýto typ profesie. Čiastočne je to spôsobené tým, že odborné stredné školy majú oveľa menej učňov a absolventov ako kedysi. A ak nejakí sú, snažia sa zamestnať v iných odvetviach. Hľadajú lukratívnejšie ponuky ako divadlo, ktoré ich nevie finančne motivovať. Uplatňujú sa v komerčnej sfére.

V Českej republike je iná situácia?
Je veľmi podobná, ale myslím, že tam sa predsa len viac darí zachovávať kontinuitu zamestnancov v jednotlivých odvetviach. A majstri týchto remesiel sú viac hrdí na svoju profesiu, vážia si ju a vážia si viac svoju prácu, teda si nedovolia niečo odfláknuť.

Aké sú podľa teba perspektívy ďalšieho vývoja?
Nie som optimista. Je potrebné pokúsiť sa získať mladých ľudí, pritiahnuť ich k tejto práci. Inak to nejde. Práca pre divadlo je natoľko špecifická, že sa na to nedá pripraviť v škole alebo v externom prostredí, ale len v bezprostrednom kontakte s výrobou priamo v dielňach a na konkrétnych veciach. Navrhoval by som dokonca, aby sa uskutočnila konferencia na tému, čo s divadelnými dielňami na Slovensku, kde by sa pomenovali problémy a navrhli nejaké riešenia.

V SND si začínal v Štúdiu inscenáciou *Pohania* v réžii Mariána Amslera. V ostatnom čase však pracuješ predovšetkým na veľkom javisku (*Fanny a Alexander, Vojna a mier, Štvorec*). Ako by si charakterizoval rozdiel pri práci v týchto priestoroch?
Práca na veľkej sále je neustály boj. Je to architektonicky veľmi zle vyriešený priestor. Od pomeru medzi šírkou a hĺbkou javiska cez dispozíciu hľadiska, z ktorého diváci vidia, čo by nemali vidieť, a nevidia, čo by mali vidieť, až po akustické problémy. Týmto sa v priestore Štúdia človek spravidla nemusí zaoberať.

Napriek tomu, alebo práve preto, ste s režisérom Mariánom Amslerom pracovali pri ostatných troch vyššie menovaných inscenáciách s modernými technológiami. Čo vás k tomu viedlo?
V prípade prvej inscenácie z tohto radu, ktorou bola adaptácia Bergmanovho filmu *Fanny a Alexander*, sme vychádzali z podstaty predlohy. Zapojenie princípu live cinema sa stalo nosným prvkom hlavnej idey tejto inscenácie, zároveň sme si chceli vyskúšať niektoré nové postupy. Nadobudnuté skúsenosti sme potom uplatnili pri inscenovaní *Vojny a mieru*, mnohé veci sme už vedeli lepšie pripraviť. Treba podčiarknuť, že SND nie je technicky vybavené na takýto typ scénických a technologických riešení. Takže sa mnohé veci dajú dosiahnuť len improvizáciou, testovaním a často sa robia takpovediac na kolene. Je preto namieste poďakovať technickým pracovníkom Činohry SND za to, že nám vychádzali v ústrety, boli ochotní a snažili sa hľadať riešenia.

Ktorá z troch inscenácií bola pre teba najnáročnejšia?
Prvá. *Fanny a Alexander*. Jednak bola náročná na výrobu, pretože scénické riešenie počítalo s množstvom detailov, a zároveň sme nemali skúsenosti, ktoré sme nadobudli až pri jej realizácii. Treba brať do úvahy aj to, že režisér pracujúci v Sále činohry má minimum skúšok na javisku, väčšina sa odohráva v niekoľkonásobne menšej skúšobni. Takže čím viac technológií, čím viac detailov, tým náročnejšia práca, pretože nie je čas a priestor skúšať s nimi. Často sa k tomu režisér a herci dostanú až v rámci generálnych skúšok, to znamená tesne pred premiérou. Preto je výsledný tvar značným kompromisom oproti pôvodným predstavám.

Inscenácia *Štvorec* je ďalšou adaptáciou filmu.
Tu však práca s videom nezohráva takú dôležitú úlohu. Najmä to nie je naživo, čo je zásadný rozdiel. Ide skôr o niečo, čo by sme mohli nazvať inštaláciou. Video neslúži na to, aby zachytilo herca v detaile či z inej perspektívy, je skôr akýmsi doplnkom, ktorý dotvára celok.

Ako si sa vyrovnával s tým, že film *Štvorec* bol len nedávno v kinách a teda aj jeho vizuálna podoba je ešte v živej pamäti divákov.
Táto otázka smeruje k jednému zo základných nedorozumení, ktoré s našou inscenáciou súvisia, totiž to, že sa diváci snažia porovnávať film a divadlo. Ale my sme nechceli na javisku zopakovať to, čo sme videli v kine. Chceli sme sa zaoberať témami, ktoré film ponúka, nie jeho vizuálnym spracovaním.

Mnohých divákov zaujme, že ste na javisko dali priviezť „živé" auto. Kde sa vzalo?
Auto sa požičiava od firmy, ktorá sa zaoberá prenájmom vozidiel. Na každú reprízu ho zvlášť privážajú. Na javisko sa potom dostáva navážacou rampou, podobne ako iné kulisy, tá je pomerne veľkoryso skonštruovaná, takže to nie je také náročné. Jediné, čo sme riešili, je nízky podvozok auta, museli sme pripraviť špeciálne šikminy, aby sa dnu dostalo bezpečne.

Aká ďalšia spolupráca so SND ťa čaká najbližšie?
V jubilejnej stej sezóne budem spolupracovať s režisérom Lukášom Brutovským. Opäť na veľkom javisku. Som zvedavý, ako sa s týmto priestorom režisér vyrovná.

Juraj Kuchárek, scénograf
v rozhovore s Miroslavom Dachom,
dramaturgom Činohry SND

JK / MD

Nová dráma /New Drama

15. ročník
4. – 9. máj 2019

Dramaturgická rada celoslovenského divadelného festivalu Nová dráma/New Drama 2019 vyberala zo 66 inscenácií súčasných dramatických textov v profesionálnych divadlách na Slovensku, ktoré mali premiéru v období od 1. februára 2018 do 31. januára 2019. Do hlavného programu sa rozhodla zaradiť desať inscenácií, ktoré sa budú uchádzať o tri festivalové ceny Grand Prix Nová dráma/New Drama, Cenu študentskej poroty a Cenu bratislavského diváka.

Činohru SND reprezentuje na festivale inscenácia *Projekt 1918* – voľné spracovanie prózy Josepha Rotha z pera Daniela Majlinga v réžii Michala Vajdičku. Ďalej sa predstavia Štúdio 12, Bratislava a Divadlo Pôtoň, Bátovce s hrou Martina Pollacka a Michala Ditteho *Americký cisár* (réžia Iveta Ditte Jurčová); Petra Fornayová a kolektív *Koniec Koniec* (koncept a réžia Petra Fornayová); Divadlo NUDE, Bratislava – Kolektív autoriek *Ľúbim ťa a dávaj si pozor* (réžia Veronika Malgot a Lýdia Petrušová); Prešovské národné divadlo – Umberto Eco, Peter Brajerčík *Moral insanity* (réžia Júlia Rázusová); Divadlo ASTORKA Korzo '90, Bratislava – Miroslav Dacho, Ján Luterán *Náš človek* (réžia Ján Luterán); Teatro Tatro, Banská Bystrica – Arkadij a Boris Strugackij, Ondrej Spišák *Stalker* (réžia Ondrej Spišák); Mestské divadlo Žilina – Lucy Prebble *Vedľajšie účinky* (réžia Michael Vyskočáni); GUnaGU, Bratislava – Viliam Klimáček *Vodka a chróm (sestričky, pacienti, doktori a disidenti)* (réžia Viliam Klimáček) a Štátne divadlo Košice – Joël Pommerat *Znovuzjednotenie Kóreí* (réžia Júlia Rázusová).

Programová sekcia **Focus** je zameraná na súčasnú drámu a divadlo **Grécka.**
Patrónkou nadchádzajúceho ročníka bude rumunská dramatička **Gianina Cărbunariu.**
Aktuálne informácie o festivale budú pravidelne zverejňované na **www.novadrama.sk**

O storočnici významného dirigenta a skladateľa Tibora Freša a popredného skladateľa Bartolomeja Urbanca sme v Portáli písali nedávno.

Opera SND si tieto osobnosti pripomenie na koncerte z ich tvorby. Na podujatí zaznie výber z Frešovho *Cyklu piesní pre soprán a klavír* na poéziu Johanna Wolfganga Goetheho a z *Piesní o sne pre soprán a klavír* na slová Vladimíra Reisela – a tiež z cyklu Bartolomeja Urbanca *Túžba po domove* na poéziu Pavla Stanislava a z cyklu *Májová láska* na texty básní Kristy Bendovej.
Interpretkou bude Ana Carolina Diz, na klavíri ju bude sprevádzať Róbert Pechanec.

Róbert Pechanec
Foto Alena Klenková

Hudobné soirée k storočnici Tibora Freša a Bartolomeja Urbanca

Ana Carolina Diz

Ana Carolina Diz, rodáčka z argentínskeho mesta La Plata, je umelkyňou so slovenskými koreňmi. Po štúdiu spevu na Umeleckej akadémii v Buenos Aires absolvovala celý rad kurzov a s úspechom sa zúčastnila na prestížnej Medzinárodnej speváckej súťaži
Hansa Gabora Belvedere. Od roku 2001 nastúpila na postgraduálne štúdium spevu na Slovensku (prof. Vlasta Hudecová), trvale spolupracuje s pedagógom Reinadlom F. Censabellom. V súčasnosti študuje na Filozofickej fakulte Univerzity vo Valladolide (Španielsko). Spolupracovala s Berisso Municipal Symphony Orchestra, s Orchester der Technischen Universität Wien, s Kammer Orchester Wien, Pressbaum Orchester, so Symfonickým orchestrom Slovenského rozhlasu, s Bratislava Symphony Orchestra, s Filharmóniou Bohuslava Martinů, s Metropolitným orchestrom Bratislava či so Štátnou filharmóniou Košice. Účinkovala v Štátnej opere v Banskej Bystrici, v Moravskom divadle v Olomouci, v Národnom divadle v Brne. Na repertoári má Laurettu, Micaelu, Mimi, Neddu, Tatianu a rad ďalších úloh. Pravidelne vystupuje ako sólistka na recitáloch s klavírom i na koncertoch s orchestrami v Argentíne, na Slovensku a v ďalších európskych krajinách. Realizovala početné rozhlasové a televízne nahrávky.

Klavirista Róbert Pechanec je absolventom Konzervatória v Žiline a VŠMU (prof. Daniel Buranovský). Zúčastnil sa na viacerých medzinárodných interpretačných kurzoch. Bol pedagógom Cirkevného konzervatória v Bratislave a korepetítorom na Medzinárodných interpretačných kurzoch v Piešťanoch. Aktuálne je už dvadsiatu sezónu korepetítorom na VŠMU. V rokoch 2000 – 2004 bol korepetítorom a vedúcim hudobného naštudovania na Wexforskom opernom festivale. Pravidelne hosťuje v Opere SND, kde pôsobil aj ako interný korepetítor. Ako vyhľadávaný koncertný umelec spolupracoval a spolupracuje s Adrianou Kučerovou, Pavlom Bršlíkom, Petrom Mikulášom, Ľubicou Vargicovou, Štefanom Kocánom, Adrianou Kohútkovou, Miroslavom Dvorským a ďalšími poprednými vokalistami. Okrem Slovenska vystupoval v Českej republike, Maďarsku, Belgicku, Dánsku, vo Francúzsku, v Nemecku, Taliansku a ďalších krajinách.

Pavol Smolík,
dramaturg Opery SND

Hudobné soirée
Účinkujú Ana Carolina Diz, soprán
Róbert Pechanec, klavír
Programom sprevádza Pavol Smolík
Podujatie vzniká v spolupráci SND a Bratislava Music Productions, s. r. o.

2. apríla 2019 o 19.00 h
nová budova SND | Štúdio

Prvoaprílové *Gala* Opery a Baletu SND

Žiadne riadne predstavenie, ale (po)riadny špás!

Prvoaprílové koncerty sa dnes síce sporadicky, ale predsa len sa objavujú aj na scénach s veľmi závažným umeleckým poslaním.
V Európe môžete kde-tu nájsť podobné podujatia napríklad v produkcii renomovaných symfonických telies.
Takže nie, nie je to žart, svoje Prvoaprílové GALA má už aj SND! Dôvod? Potešiť sa spolu s vami, naším publikom, pri počúvaní skvelých hudobných čísel a sledovaní zaujímavých výstupov, z ktorých mnohé vám počas sezóny nemáme – kvôli bežnému repertoáru – kedy zahrať.

Námet Denisa Macho
Dramaturgia Pavol Smolík, Dušan Štefánek, Eva Gajdošová
Scenár Pavol Smolík, Andrej Szabo, Martin Vanek
Choreografia Stanislav Fečo, Igor Holováč, Vladimir Malakhov, Vasilij Medvedev
Zbormajster Pavel Procházka
Dirigent Dušan Štefánek
Réžia Pavol Smolík
Účinkujú
Za Operu SND Jana Bernáthová, Monika Fabianová, Andrea Vizvári, Róbert Remeselník, Pavol Remenár, Gustáv Beláček, Jitka Sapara-Fischerová, Denisa Šlepkovská, Igor Pasek, Juraj Peter, Michal Želonka a ďalší
Za Balet SND Klaudia Görözdös, Yuki Kaminaka, Tatum Shoptaugh, Andrej Szabo, Adrian Szelle, Damián Šimko
„Znalec divadelného zákulisia“ Martin Vanek
orchester a zbor Opery SND

1. apríla 2019 o 19.00 h
nová budova SND | Sála opery a baletu

Aby sme objasnili nevšednú povahu tohto podujatia, treba sa nám trochu ponoriť do divadelnej terminológie – a dotknúť sa jej etymologických základov. Je známou vecou, že niektoré slovanské národy si pre vystihnutie istých javov zachovali originálne vlastné názvy. Spomeňte si napríklad len na krásne pomenovania mesiacov v českom jazyku, aké už inde len ťažko nájdete. Alebo vezmite si povedzme slovenské i české skvelé slovo *rozhlas*, ktoré jasne, výstižne a pekne pomenúva povahu i účel danej veci. Nuž a napokon: žiadny *theatre*, *Schauspiel*, ale u nás zásadne len a len *divadlo*. Pretože úplnou a pravou podstatou toho zázraku, ktorý sa odohráva na scénach celého sveta, nie je len to, že sa na niečo pozeráme (*Schauspiel)*, ale že popri tomto *dívaní* sa aj *divíme*. Vo výstižnosti pojmu nás v tomto prípade predbehli azda len bratia Maďari s ich názvom divadla *színház*, čo pripomína *farebný dom* (*színes ház*), teda tak trochu dom kúziel – ale aj svojho druhu blázinec...

A práve tu sme sa dostali k podstate veci: prvého apríla vás chceme *udiviť i vybláznit sa*. Opera aj Balet SND, všetci dohromady. Čakajú vás skvelé virtuózne čísla od Gioacchina Rossiniho, Gaetana Donizettiho či Wolfganga Amadea Mozarta, ktoré právom patria do sféry vokálnej ekvilibristiky. Vypočujete si muzikantsky brilantné a súčasne vtipné ansámble. Podáme vám však tiež jemnú dávku baletnej romantiky (Piotr Il'jič Čajkovskij, Adolphe Charles Adam...), pretože slza sentimentálna je veľmi blízkou príbuznou svojej sesternice – slzy od smiechu. Zažijete temperamentné španielske tornádo s dielami Georgesa Bizeta či Augustina Laru. Operný zbor vás azda prekvapí poznaním, že aj v tejto sfére kumštu sa nájde kadečo zábavné.

V našom „laboratóriu“ vám dovolíme nahliadnuť do sveta divadelnej alchýmie – teda do zákulisia: a verte, že niektorých našich umelcov tam zažijete v situáciách celkom nezvyčajných... Nuž a korunou podujatia bude iste vystúpenie špeciálneho hosťa programu Emílie Vášáryovej.
Tešíme sa na vás!

Pavol Smolík,
dramaturg Opery SND

Rozprávka o šťastnom konci

Peter Zagar patrí medzi popredných slovenských skladateľov strednej generácie. Študoval na Hudobnej fakulte VŠMU v Bratislave u Ivana Hrušovského. Absolvoval stáž v elektroakustickom štúdiu GRAME v Lyone a šesťmesačnú stáž na Vyššej hudobnej škole vo francúzskom Chartres. Pôsobil v Hudobnom centre ako vedúci edičného oddelenia, v Slovenskej filharmónii ako redaktor a v Slovenskom rozhlase ako hudobný režisér. K jeho najvýznamnejším dielam patria *Apokalypsa Iohannis* pre sóla, zbor a sláčikový orchester (1997), balet *Sen noci svätojánskej* (2006) a moteto pre miešaný zbor a sláčikový orchester pod názvom *Os justi* (2018). Rozprávku o šťastnom konci napísal na objednávku pre Operu Slovenského národného divadla.

Foto Robert Huttner

”

Je dôležité, aby detská opera obstála v teste hudobných a divadelných kvalít, aby snaha o priblíženie sa k detskému divákovi neuviazla v infantilnosti.

Peter, patríš medzi strednú generáciu slovenských skladateľov, ktorým nie je cudzia ani tvorba scénickej hudby. Spolupracoval si so SND, Divadlom Štúdio tanca v Banskej Bystrici, s Divadlom Andreja Bagara v Nitre, divadlom Stoka, príležitostne so Štátnym divadlom Košice. Kde sa v tebe našla tá osudová divadelná príťažlivosť?

Odpoviem otázkou: Kde sa v človeku berie skutočný záujem o veci? Mám na mysli taký ten spontánny, hlboký záujem, ktorý ovládne človeka a nasmeruje ho na cestu objavovania. Vtedy z nás vyžaruje táto zameranosť takmer nepretržite, všimnú si ju iní, prichádzajú spolupráce a na základe ich úspešnosti či neúspešnosti sa potom posúvame ďalej. V mojom prípade to tak bolo, jedno stretnutie s divadlom otváralo dvere pre ďalšie a moje pôsobenie v divadelnom prostredí sa rozširovalo. Zárodok tejto cesty – fascinácia divadlom – teda vo mne bol, ale to ostatné priniesol život.

Máš vyhranený názor na operu alebo vidíš operný druh len v rámci širšieho významu slova hudobné divadlo?

Opera je podľa mňa jedným z kľúčových umeleckých žánrov, nie je pre mňa iba položkou na zozname hudobno-divadelných žánrov. Jej vznik na prelome 16. a 17. storočia predstavoval medzník v dejinách nielen hudobného divadla, ale aj celej hudby. Stala sa platformou pre mnohé hudobné inovácie, ktoré sa neskôr udomácnili aj v tzv. absolútnej hudbe. Pre mňa je to syntetický žáner, v ktorom spolupracujú viaceré výrazové prostriedky na vytváraní celostného umeleckého zážitku. Dnes sa hľadá nová podoba opery bez tzv. operných klišé, ale redukcia ide niekedy pre mňa priďaleko. Niektoré experimentálne opery by som už operami nenazval, hoci ich akceptujem ako hudobné divadlo. V tomto zmysle je môj názor vyhranený.

Návrh scény Vlado Král

Libretá vznikali u klasikov 20. storočia, ale i slovenských skladateľov rôzne. Myslím tým napríklad na Juraja Beneša, ktorý si texty pripravoval sám. Vznikali kolážou, citáciami, kombináciami viacerých jazykov atď. Akú funkciu má u teba textová predloha?

Operné libreto spĺňa dve funkcie: vecnú a estetickú. Musí byť nositeľom príbehu alebo aspoň základnej informácie o vzťahoch postáv a musí sa nejako vyrovnať aj s nárokmi na koncentrovanú literárnu výpoveď. Libreto má parametre poézie, každé slovo má svoju váhu, metafory obohacujú hudobné frázy o ďalší rozmer. Samozrejme, aj rozhodnutie poprieť túto poetiku a vyplniť priestor libreta banalitou môže byť efektná autorská stratégia.

Operné diela podľa už spomínaného Juraja Beneša sa nemôžu písať o banalite, opera nie je o „minimalizme", ale o „maximalizme." Podľa neho opera potrebuje rôzne „druhy" hudby. Aký je tvoj názor na tento typicky operný problém?

Neviem, čo mal Juraj Beneš na mysli pod spojením „rôzne druhy hudby". Môže byť opera postavená na princípe minimalizmu? Môže, ale všetko závisí od toho, ako je to realizované. Aby sme sa vyhli slovičkáreniu, mali by sme sa rozprávať o konkrétnych dielach. Hovoríme o minimalizme Glassa alebo Marka Piačeka alebo Miroslava Tótha? Opera je pre mňa úspešná vtedy, ak v nej hudba tlmočí, nie ilustruje, konanie alebo nečinnosť postáv v daných časových a priestorových reáliách.

Písať opery pre deti je zvláštna kapitola v živote operného tvorcu. Ak si pripomenieme Mozartovu *Čarovnú flautu*, napadne nám jedine to, že rozprávková opera nie je len pre deti. Rozprávková opera musí osloviť, samozrejme, predovšetkým nášho najmenšieho diváka, ale aby dielo malo hlbšiu výpovednú hodnotu, musí v metaforách odkrývať i všeľudské problémy. V podtitule si operu nazval presne „pre deti a rodičov". Ale ako to zosúladiť?

V podstate si to vystihol už v otázke. Ak detská opera prenesene hovorí o všeľudských problémoch, má šancu zaujať aj rodičov. Pre mňa je však rovnako dôležité, aby detská opera obstála v teste hudobných a divadelných kvalít, teda aby snaha

o priblíženie sa k detskému divákovi neuviazla v infantilnosti.

Teraz trošku taká provokatívna otázka. Názov diela znie: *Rozprávka so šťastným koncom*. Sú rozprávky, ktoré nemajú šťastný koniec? (*Rusalku* vynímajúc.)
Túto otázku neviem zodpovedať, pretože názov opery je trochu iný, než uvádzaš: *Rozprávka o šťastnom konci.*

Takže si ma nachytal, ale ja sa nevzdávam. Môže byť rozprávka o nešťastnom konci?
Samozrejme, že nemôže byť. Rozprávky musia byť o ideáloch. Tak pre deti, ako aj pre ich rodičov. Ale v našej inscenácii vnímame spojenie „šťastný koniec" ako ustálené slovné spojenie. Kánon. Neriešime protiklad šťastný či nešťastný koniec.
Hrdinovia nášho príbehu hľadajú stratený „šťastný koniec". A nielen pre rozprávky, ale aj pre reálny život. Divákom prostredníctvom jednotlivých árií a deja chceme klásť otázku: Kde je v živote ukryté ľudské šťastie? A ponúkame aj niekoľko možností... V naplnení harmonického vzťahu medzi rodičmi a deťmi? V priateľstve? V pozitívnom vzťahu medzi kamarátmi? Je naším šťastím láska? Tá rodiaca sa – medzi chlapcom a dievčaťom –, neskôr medzi mužom a ženou, zavŕšená vzťahom medzi mamou a otcom, založenom na tolerancii a pochopení sa? Je šťastie ukryté v našej spontánnosti, uvoľnenosti, hravosti? Vo viere? V stave vnútornej harmónie človeka so sebou samým? S niečím, čo ho presahuje? Odpovede si dieťa spolu s rodičmi alebo učiteľmi budú môcť nájsť nielen na záver predstavenia, ale aj v následných rozhovoroch doma či v škole.

Čím ťa námet Svetozára Sprušanského oslovil?
So Svetozárom sa poznám už desaťročia a dôverujem mu. Vyhovuje mi, že prichádza s nápadmi, ktoré potom sám necháva prejsť sitom životaschopnosti, až zostanú len tie najsilnejšie. Po počiatočných úvahách o adaptovaní nejakej slovenskej rozprávky sme sa zhodli na tomto pôvodnom námete, ktorý však obsahuje viaceré známe motívy: pomstychtivá matka a jej tri samopašné dcéry, dobrý a láskyplný otec/kráľ, zákerný čarodejník atď. Námet má dva silné motívy: Júlia sa obetuje pre svoju kamarátku v ohrození života a vydáva sa do neznáma a samoľúbe sestry spoznávajú ozajstné zdroje šťastia a vyrovnanosti.

Sleduješ operné dianie u nás a v zahraničí. Čo uprednostňuješ pri vnímaní dramatického diela. V čom vidíš zmysel operného predstavenia? (Vo vokálnej interpretácii, inscenačnom stvárnení atď.)
Opäť, keďže opera je syntetický tvar, nehrá v nej prím žiadna zložka. Vokálne majstrovstvo by bez libreta bolo prázdne, kompozičná rafinovanosť samoúčelná a efektné inscenačné zásahy sa mi bez funkčného vzťahu k obsahu zdajú kontraproduktívne.

Aká je úloha scénickej hudby v činohre a aká v opernom diele?
Scénická hudba je diskrétna, väčšinou nevtieravá a náznaková. V opere je hudba akoby na proscéniu. Nie náhodou je väčšinou orchester pred javiskom. Hudba teda tvorí akúsi priehľadnú oponu, cez ktorú divák vníma všetko ostatné.

Spolupracuješ aj s inými divadlami?
Naposledy som spolupracoval s Asociáciou CORPUS v projekte Otvorenej opery na uvedení Rossiniho ranej opernej frašky *Hodvábny rebrík*. Dielo som upravil pre komorné obsadenie a dovolil som si dokomponovať k nemu svoju predohru. Uvažujeme spolu aj o ďalšom diele, ktoré by som nejako adaptoval. Ide o Bizetovu jednoaktovku *Le Docteur miracle*.

Peter Zagar, hudobný skladateľ
v rozhovore s Martinom Bendikom,
dramaturgom Opery SND

PZ / MB

Peter Zagar
Rozprávka o šťastnom konci

Hudobné naštudovanie Dušan Štefánek
Dirigent Dušan Štefánek, Pavol Tužinský
Libreto Daniel Hevier, Svetozár Sprušanský
Réžia Svetozár Sprušanský
Scéna a kostýmy Diana Strauszová
Výtvarník Vlado Král
Choreografia Silvia Hudec Beláková

Premiéra 27. apríla a 2. mája 2019 o 18.00 h
historická budova SND

Mimoriadne úspešný Galakoncert pre život

Bábätká do dlane

Na štvrtok 7. februára pripravila Opera SND veľkoryso koncipovaný galakoncert na pomoc predčasne narodeným deťom. Skvelé výkony podali poprední sólisti Opery SND Ľubica Vargicová, Eva Hornyáková, Monika Fabianová, Daniel Čapkovič, Peter Mikuláš a stály hosť nášho súboru Michal Lehotský. Spoluúčinkoval orchester i zbor Opery SND. Dirigentom galakoncertu bol Dušan Štefánek, zbormajstrom Pavel Procházka a dramaturgom Pavol Smolík.

”

Umenie zo svojej podstaty nemá ďaleko k filantropii a som rád, že spojením tvorivých síl všetkých zúčastnených umelcov, ale aj organizačného tímu sme to Galakoncertom pre život potvrdili. Všetkým interpretom a tvorcom koncertu srdečne ďakujem.
O výsledku zbierky a využití finančných prostriedkov budeme verejnosť informovať na tlačovej konferencii k poslednej premiére tejto sezóny Offenbachovej opere Hoffmannove poviedky.

Rastislav Štúr,
riaditeľ Opery SND

Riaditeľ Opery SND Rastislav Štúr s Darinou Chovancovou, prednostkou Novorodeneckej kliniky M. Rusnáka SZU a UNB

Zdravé dieťa je pre každého rodiča, pre celú rodinu aj spoločnosť najväčším darom. Ročne sa narodí vo svete viac ako 15 miliónov novorodencov predčasne, z nich asi jeden milión zomrie. Na Slovensku sa narodí predčasne každé deviate dieťa.

Stačí, ak dieťa príde na svet len niekoľko týždňov pred termínom pôrodu a jeho život môže byť ohrozený. Väčšinou potrebuje špecifickú starostlivosť, kvalitné prístrojové vybavenie a erudovaný personál.

Hoci v súčasnosti dokážeme už zachrániť aj deti, ktoré sa narodia v šiestom mesiaci tehotnosti a nevážia viac ako 500 – 600 gramov, ich cesta domov býva dlhá a tŕnistá. Máme k dispozícii množstvo najkvalitnejších prístrojov, ktoré pomáhajú nezrelým a kriticky chorým novorodencom udržať optimálny tepelný komfort, dokážu za nich

Zbierka je otvorená, môžete prispieť prostredníctvom účtu
Občianske združenie Nedonosené dieťa, prijímateľ 2% z daní
Sídlo Antolská 11, 851 07 Bratislava
IČO 308 08 421 **DIČ** 2020 148 7039
Číslo účtu – IBAN
SK27 0200 0000 0001 738 38012
variabilný symbol 17
SWIFT (BIC) SUBASKBX

www.novorodenciantolska.sk

Monika Fabianová, Michal Lehotský, Dušan Štefánek, Ľubica Vargicová, Peter MIkuláš, Daniel Čapkovič, Eva Hornyáková
Foto Peter Chvostek

Generálny riaditeľ SND Vladimír Antala privítal na Galakoncerte pre život ministerku kultúry SR Ľubicu Laššákovú

dýchať, monitorujú ich dôležité životné funkcie, dávkujú infúzie a lieky. Takáto starostlivosť je však finančne veľmi náročná a prostriedkov na zakúpenie prístrojov a pomôcok nikdy nie je dosť.

Novorodenecká klinika M. Rusnáka Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU) a Univerzitnej nemocnice Bratislava (UNB) patrí medzi najstaršie špecializované pracoviská v bývalom Československu so zameraním na starostlivosť o nedonosené deti. Od svojho vzniku v roku 1965 na klinike zachránili viac ako 12 000 predčasne narodených detí.
Vývoj mozgu predčasne narodených detí výrazne ovplyvňuje prostredie. Biologická väzba dieťaťa s matkou a otcom je veľmi významným faktorom, ktorý zlepšuje dlhodobú prognózu predčasne narodených detí. Mnohé mamy však nemôžu byť so svojím dieťatkom často. Niektorí rodičia cestujú z veľkej diaľky. Často môžu prísť len raz do týždňa, a tak vidia svoje dieťa len zriedkavo. Žiaľ, naše nemocnice nie sú nachystané na to, aby matka mohla byť dlhodobo ubytovaná na oddelení spolu so svojím chorým dieťaťom.

Aby každé dieťa v nemocnici mohlo byť so svojou mamou, najmä to najmenšie a najzraniteľnejšie, pripravilo Občianske združenie Nedonosené dieťa, ktoré dlhé roky pôsobí na Novorodeneckej klinike M. Rusnáka LF SZU a UNB v Nemocnici sv. Cyrila a Metoda, v spolupráci s Operou SND zbierku prostredníctvom Galakoncertu pre život. Výťažok zo zbierky pomôže pri realizácii projektu zameraného na vytvorenie priestorov na hospitalizáciu matiek tých bábätiek, ktoré sa príliš ponáhľajú na svet.

Ušľachtilé posolstvo koncertu svojou prítomnosťou podporili mnohé významné osobnosti spoločenského a kultúrneho života.
Atmosféru koncertu mimoriadne citlivo vnímali aj sestry a lekári partnerskej novorodeneckej kliniky z Petržalky a rodičia zachránených predčasniatok.
Priamo na koncerte sme získali 1 363 €.
Srdečne ďakujeme za pomoc.

Darina Chovancová,
prednostka Novorodeneckej kliniky
M. Rusnáka SZU a UNB

Svetový deň divadla

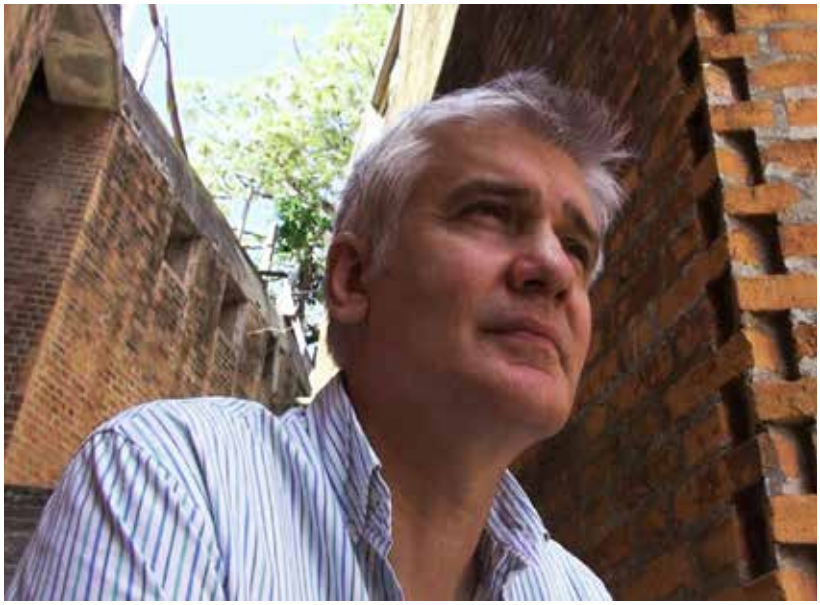

Carlos Celdrán

Od roku 1962 si 27. marca pripomíname Svetový deň divadla, ktorý rok predtým vyhlásil Medzinárodný divadelný inštitút (ITI). Každý rok si v tento deň azda intenzívnejšie uvedomujeme dôležitosť divadla a umenia vôbec v našom živote, ktoré každý rok – zo svojho pohľadu – zvýrazňuje popredná svetová osobnosť vo svojom Posolstve. Tento rok je to kubánsky divadelný režisér, dramatik, pedagóg a profesor Carlos Celdrán.

Ešte než som sa prebudil do divadla, boli tu už moji učitelia. Postavili svoje domy a svoje poetiky na zvyškoch svojich vlastných životov. Mnohí z nich sú úplne alebo takmer neznámi: pracovali v tichu, v pokore svojich skúšobní a vo vypredaných divadlách, a pomaly, po rokoch práce a výnimočných výsledkov, postupne odchádzali zo svojich pozícií a zmizli. Keď som pochopil, že mojím osudom bude nasledovať ich kroky, pochopil som tiež, že som zdedil jedinečnú a neodbytnú tradíciu žitia v prítomnosti s jediným očakávaním – dosiahnuť priezračnosť neopakovateľnej chvíle. Chvíle stretnutia v tme divadla len s pravdou gesta a odhaľujúcim slovom bez akejkoľvek inej ochrany.

Mojou divadelnou vlasťou sú chvíle stretnutí s divákmi, ktorí prichádzajú večer čo večer do nášho divadla z najrôznejších kútov môjho mesta, aby s nami prežili pár hodín, pár minút. Môj život je poskladaný z týchto jedinečných chvíľ, keď prestávam byť sám sebou, trpieť sám pre seba, som znovuzrodený a rozumiem zmyslu divadelnej profesie: žiť okamihy čistej pominuteľnej pravdy, v ktorých vieme, že to, čo hovoríme a robíme tam pod divadelnými svetlami, je pravda a odráža to najhlbšie a najosobnejšie z nás. Moja divadelná vlasť, moja a mojich hercov, je krajinou utkanou z týchto chvíľ, v ktorých odložíme masky, rétoriku, strach z toho, kým sme, a spojíme ruky v tme.

Divadelná tradícia je horizontálna. Nikto nemôže vyhlásiť, že divadlo existuje v nejakom svetovom centre alebo privilegovanej budove. Divadlo, ktoré som zdedil, sa šíri cez neviditeľnú geografiu, ktorá mieša životy tvorcov a divadelného remesla do zjednocujúceho gesta. Všetci divadelní majstri umrú so svojimi chvíľami neopakovateľného jasu a krásy, všetci miznú rovnakým spôsobom, bez akejkoľvek transcendentnosti, ktorá by ich ochránila a preslávila.

Divadelní majstri to vedia, žiadne uznanie nie je platné zoči-voči tej istote, ktorá je koreňom našej práce: tvorba chvíľ pravdy, nejednoznačnosti, sily, slobody uprostred veľkej neistoty. Nič neprežije okrem dát alebo záznamov ich práce na videu a fotkách, ktoré zachytávajú len vyblednutú myšlienku toho, čo spravili. V týchto záznamoch bude však navždy chýbať tichá odpoveď publika, ktoré v okamihu rozumie, že to, čo sa tu deje, sa nedá preložiť alebo nájsť inde, že spoločne prežívaná pravda je tu skúsenosťou života, na pár sekúnd, ešte priezračnejšiou než sám život.

Keď som si uvedomil, že divadlo je krajinou samou osebe, veľkým teritóriom zaberajúcim celý svet, zrodilo sa vo mne rozhodnutie, ktoré bolo aj oslobodením: nemusíš ďaleko odísť alebo odcestovať, nemusíš utekať ani sa presťahovať. Publikum je tam, kde sa nachádzaš. Tam máš po svojom boku kolegov. Mimo tvojho domu je nepriehľadná a nepreniknuteľná denná realita. Z tejto zdanlivej nehybnosti potom pracuješ na naplánovaní najslávnejšej cesty, zopakovaní Odysey, plavby argonautov: si nehybný cestovateľ, ktorý neprestáva zvyšovať hustotu a tuhosť svojho reálneho sveta. Tvoja cesta vedie k okamihu, k momentu, k neopakovateľnému stretnutiu pred tvojimi ľuďmi ako ty. Tvoja cesta vedie k nim, k ich srdcu, k ich subjektivite. Cestuješ v ich vnútri, v ich emóciách, v ich spomienkach, ktoré prebúdzaš a rozhýbavaš. Tvoja cesta je závratná a nikto ju nemôže zmerať alebo umlčať. Ani ju nikto nemôže úplne doceniť, je to cesta predstavivosťou tvojich ľudí, semeno zasiate v najodľahlejšej zemi: občianskom, etickom a ľudskom vedomí tvojich divákov. Vďaka tomuto sa nepresúvam, ostávam doma so svojimi najbližšími, v zdanlivej nehybnosti, pracujem dňom a nocou, pretože poznám tajomstvo rýchlosti.

Carlos Celdrán, Kuba
z angličtiny preložil Ján Tomandl

Carlos Celdrán

životopis

Je oceňovaný divadelný režisér, dramatik, akademik, profesor, žije a pracuje v Havane na Kube, jeho tvorba je uvádzaná po celom svete.

Carlos Celdrán sa narodil v roku 1963 v Havane, kde začal rozvíjať svoju lásku k divadlu na Vyššom inštitúte umení v Havane. Tu dosiahol bakalárske vzdelanie v odbore Divadelných štúdií. Po absolutóriu s vyznamenaním v roku 1986 okamžite pretavil svoje vzdelanie do profesionálnej práce najprv ako interný dramaturg a neskôr ako interný režisér divadla Teatro Buendía v Havane.

Na tejto pozícii bol do roku 1996, keď sa rozhodol, že je správny čas na vytvorenie svojej vlastnej divadelnej skupiny, dnes svetovo známeho Argos Teatro. Opäť so základňou v Havane, Argos Teatro získalo slávu svojimi interpretáciami európskych klasikov, súčasných latinskoamerických hier a pôvodnými inscenáciami pod výnimočnou taktovkou Carla Celdrána ako režiséra.

Inscenácie Argos Teatro sa zameriavajú na vdýchnutie nového života do kánonu moderného európskeho divadla a s Brechtom, Beckettom, Ibsenom a Strindbergom prinášajú európsku kultúru latinskoamerickému publiku. Inscenovaním miestnych autorov, ako napríklad Gonzalez Melo, urobili veľa pre kubánskych dramatikov. Práve táto fúzia rôznych kultúr pomohla Argos Teatro, jednej z popredných kubánskych divadelných skupín, dosiahnuť uznanie aj za hranicami. Ich oslavované herecké laboratórium, ktoré hľadá spoločný jazyk performatívnych umení, je považované za iniciatívu spájajúcu svet.

Vrcholom pôsobenia spoločnosti je momentálne produkcia s názvom *Ten Million* v autorstve a réžii Carla Celdrána. Táto inscenácia dosiahla kritické uznanie a bola uvedená na Kube aj v zahraničí. Ich najnovšia produkcia *Misterios y pequeñas piezas (Mystéria a malé kusy)* z roku 2018, tiež napísaná a režírovaná Carlom Celdránom, bola prijatá podobne pozitívne.

Tieto aktivity pre Kubu a medzinárodné divadlo prispeli k tomu, že Carlos Celdrán dostal mnoho ocenení aj búrlivý potlesk. Cenu kubánskych divadelných kritikov za najlepšiu inscenáciu vyhral medzi rokmi 1988 až 2018 pozoruhodných šestnásťkrát. Okrem tohto kritického uznania dosiahol ohlas vo svojej krajine aj vo svete. Medzi ďalšími oceneniami je Národné vyznamenanie kubánskej kultúry z roku 2000 a Kubánska národná divadelná cena z roku 2016.

Počas tejto pozoruhodnej kariéry zostal Carlos Celdrán oddaný inšpirovaniu a pomáhaniu iným vo svojej práci profesora v prestížnych inštitúciách na Kube, v Južnej Amerike a Európe. Neustále pracuje aj na rozšírení a prehĺbení svojich vlastných vedomostí. V roku 2011 dosiahol magisterské vzdelanie na Universidad Rey Juan Carlos v Madride.

Svoje pedagogické nadanie vyše dvadsať rokov využíva na Kubánskom vyššom inštitúte umení a v roku 2016 sa stal vedúcim magisterského štúdia divadelnej réžie, kde posúva svoje vedomosti ďalším generáciám kubánskych divadelníkov. Zároveň nachádza priestor pre svoje umelecké vyjadrenie v réžii a písaní pre Argos Teatro.

#nakazdejmolekulezalezi
Vitamínové vody Body&Future sa na nič nehrajú
Bez chemických konzervantov
www.bodyandfuture.sk

BODY& FUTURE

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Danubiana
MEULENSTEEN ART MUSEUM

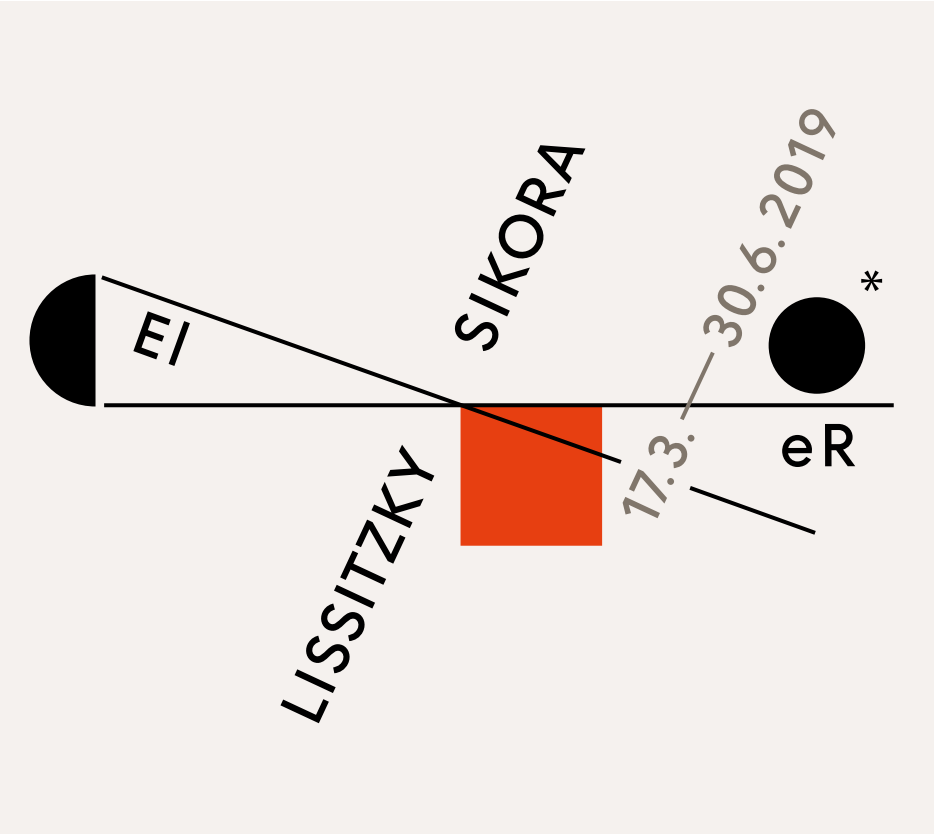

DANUBIANA MEULENSTEEN ART MUSEUM

Bratislava-Čunovo, Vodné dielo
P.O.BOX 9, 810 00 Bratislava, Slovakia

GPS | GPS	N 48.034237, E 17.232605
telefón | phone	+421/2/62 52 85 01
e-mail | e-mail	danubiana@danubiana.sk

OTVÁRACIE HODINY / OPENING HOURS 10:00 – 18:00

v pondelok zatvorené | closed on Mondays

www.danubiana.sk

OPERA SLOVAKIA

www.operaslovakia.sk

Koncert pod záštitou
Petra Dvorského

SLÁVNE OPERNÉ ZBORY

z pera majstrov romantizmu

Aida | Nabucco | Otello | Sedliacka česť | Turandot
Carmen | Kniežа Igor | Boris Godunov

24. marca 2019
o 17. hod.

Veľké koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu
v Bratislave

Dirigent:
Ladislav **Kaprinay**

Klavír:
Petra **Mazúchová**

Sóla:
Katarína **Flórová**
Michaela **Šebestová**
Roman **Krško**

50
členný
operný zbor

Zložený z umelcov zboru Opery
Slovenského národného divadla

S podporou:

BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ
BRATISLAVA
ARS BRATISLAVENSIS

Mediálni partneri:

rtv
RÁDIO DEVÍN
SND Slovenské národné divadlo Opera
kam do mesta
in.ba
music4u.sk
kedykam
media book
hudobný život
WebGo

Vstupenky v sieti **Ticketportal**
a hodinu pred koncertom
priamo na mieste.

ticketportal

imi trade

HRDÝ PARTNER
REKLAMNÝCH
PREDMETOV
SLOVENSKÉHO
NÁRODNÉHO
DIVADLA

WWW.IMITRADE.SK

Vinárstvo ELESKO je pomenované po strážnom Hrade,
ktorý od 13. storočia chránil obchodníkov
putujúcich slovenským úsekom Hodvábnej cesty.

Ako poctu týmto odvážnym ľuďom
sme v strede malokarpatských vinohradov
postavili najväčšiu sochu z jedného kusu kameňa
v strednej Európe.

V centrálnej časti sochy ELESKO je oko,
ktoré dnes symbolicky stráži
kvalitu úrody v krajine nad Dunajom.

Elegantné ELESKO chráni poklady,
ktoré zrodilo Slovensko.

ELEGANCIA
& SLOVENSKO

ELESKO

Udeľovanie knižných cien PANTA RHEI AWARDS 2018

Panta Rhei

Nebude to len na čitateľoch. O cenách rozhodnú aj odborníci.

Panta Rhei Awards je knižné ocenenie, ktoré každoročne vyzdvihne najlepších autorov a diela za predchádzajúci rok. Čitatelia hlasujú v šiestich kategóriách a z vybraných nominácií vyberajú absolútneho víťaza. Okrem ocenení na základe čitateľskej obľúbenosti však Panta Rhei Awards už tretí rok oceňuje aj hodnotné literárne diela, o ktorých rozhoduje porota. O aké diela ide?

Na Slovensku vznikajú každoročne hodnotné a kvalitné literárne diela. To nie je vec pohľadu ani téma na diskusiu. Je to fakt. V dnes už rešpektovanej literárnej cene Panta Rhei Awards hrá pri väčšine kategórií hlavnú úlohu čitateľský vkus. Ten je však prelietavý a vrtkavý, často podlieha trendom či odporúčaniam.Preto už pred dvomi rokmi sa Panta Rhei Awards rozšírila o ďalšie dve kategórie, v ktorých kľúčovú úlohu zohráva Literárna akadémia. Jej členmi sú rešpektované osobnosti v oblasti literatúry **Dado Nagy** (literárny kritik), **Martin Kasarda** (publicista a šéfredaktor Magazínu o knihách), **Róbert Kotian** (publicista a komentátor), **Miroslava Vallová** (riaditeľka literárneho informačného centra) a **Matúš Mikšík** (literárny kritik). Odborná porota rozhodne o laureátoch Ceny literárnej akadémie, ktorú dostane najhodnotnejšie dielo minulého roka a Sieň slávy Panta Rhei. Pri tejto kategórii sa k odbornej porote pripojí aj výkonný riaditeľ Panta Rhei **Miloš Božek**.

V čom spočíva jedinečnosť literatúry?

Pri premiére pred dvomi rokmi napísala najhodnotnejšie dielo Jana Bodnárová - Náhrdelník obojok. Minulý rok dostali Cenu literárnej akadémie dve diela - Potopené duše: Andrea Bokníková a kolektív autorov a O sebe: Kornel Földvári a Peter Krištúfek. "Jedinečnosť literatúry je v tom, že ľudia sa opakovane snažia hovoriť o dobe, svojom vnútri či problémoch, ktoré kvária našu spoločnosť a toto rozprávanie býva výnimočné. Niektoré knihy nás oslovia ako spoločnosť, ako v predchádzajúcom roku Mengeleho dievča Veroniky Homolovej Tóthovej," vysvetľuje člen poroty Martin Kasarda. Stále platí, že medzi názorom na literatúru čitateľov a odborníkov či akademikov je pomerne veľká priepasť. Obohatením literárnej ceny o tieto dve kategórie sa Panta Rhei snaží o prienik medzi týmito dvoma priamkami. Pretože neplatí, že to, čo je populárne, nemôže byť hodnotné a zase náročná literatúra ocenená odborníkmi môže byť čitateľným bestsellerom.

Mitana, Janovic ...

Podobne je to aj pri Cene za celoživotný prínos, ktorou autora uvedú do Siene slávy Panta Rhei. Laureát tohto ocenenia nemusel napísať dielo reagujúce na súčasnú situáciu, no napriek tomu môže byť aktuálne. Nemuselo zabávať súčasnú generáciu, napriek tomu sa pri jeho čítaní smejeme. Možno sa nepokúšalo zaujať ľudí dneška, napriek tomu po ňom stále siahame, čítame ho, nachádzame v ňom stále nové a nové významy, núti nás zamyslieť sa či kochať sa literárnym umením autora. Prvým víťazom tejto kategórie sa pred dvomi rokmi stal Dušan Mitana. Minulý rok sa k nemu do Siene slávy pridal ďalší významný slovenský autor Tomáš Janovic. "Cenu za celoživotný prínos by mal dostávať niekto, koho knihy, hoc sú staré tridsať či štyridsať rokov, sú aj dnes príťažlivé, znepokojujúce či vizionárske. Mal by to byť autor, ktorý sa svojou tvorbou preukázal zároveň aj ako morálna autorita, teda človek, ktorý písal pravdivo, bez kompromisov. A zároveň by to mal byť aj autor, ktorého knihy nie sú iba v učebniciach dejín literatúry, ale sa aj reálne čítajú," dodáva Kasarda.

www.awards.sk